

SOUDNÍ TLUMOČNÍK

KOMORA SOUDNÍCH TLUMOČNÍKŮ
A SOUDNÍCH PŘEKLADATELŮ ČR, z. s.

1/2024

Technické zařízení v návrhu cizineckého zákona jakožto spolehlivý a přesný tlumočnický nástroj? Nepřijatelné!

Dopis prezidentky EULITA Ministerstvu vnitra ČR

Rizika v právním překladu - anketa

Přínos účasti KST ČR na 14. konferenci evropské asociace EULITA v Aténách 2024

Cena Prix Danica Seleskovitch prof. I. Čeňkové

Překladatelský úkon v elektronické podobě

Týden v životě soudní tlumočnice

Proč soudy přibírají tlumočníky bez oprávnění?

Ministr vnitra ČR rád doporučí svým kolegům profesionálního soudního tlumočníka

Za tlumočnicí Nadou Hynkovou Dingovou...

2024 EULITA CONFERENCE and GENERAL ASSEMBLY
HOSTED BY PEEMPIP
 19-20 April 2024, Athens, Greece

Momenty ze zasedání EULITA a jiných evropských orgánů

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, kolegyně a kolegové,

i v tomto vydání našeho profesního bulletinu mi byla poskytnuta jedinečná příležitost ohlédnout se za uplynulým obdobím. Jakožto největšímu sdružení soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky se nám i v uplynulých šesti měsících dařilo organizovat řadu vzdělávacích akcí, které se cíleně zaměřovaly na problematiku naší společné profese. Od počátku tohoto ledna jsme uspořádali již deset kurzů a webinářů. V roce předcházejícím jich bylo celých dvacet dva. Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR se tak na poli vzdělávání stala největším poskytovatelem služeb pro tuto cílovou skupinu. Slibuji, že v tomto úsilí i nadále vytrváme.

Osvětová činnost určitě není jediným posláním profesních komor. Mezi jejich další úkoly patří dbát a dohlížet na legislativní ukotvení příslušných profesí a ochranu jejich zájmů. Z tohoto hlediska se mi jeví jako stěžejní zmínit dvě události.

Naše Komora zaslala v prosinci 2023 ministru spravedlnosti vlastní připomínky a návrhy změn v rámci mezi-resortního připomínkového řízení k novelizaci zákona č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích. Legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti ČR nás na jaře tohoto roku informoval, že některým našim návrhům změn bylo vyhověno. Pokud bude novela zákona schválena, mohly by být vypuštěny z tzv. SEZNATu (Seznamy znalců, tlumočnicků a překladatelů) některé, z našeho pohledu zbytné, údaje. Jedná se například o záznam o odmítnutí pro nedostatek odborných znalostí nebo o údaj o vyúčtované odměně. Prodloužit by se také mohly některé lhůty, zejména lhůta pro zápis úkonu. Uděláme vše pro to, aby se nyní alespoň tyto pozitivní změny brzy promítly do naší každodenní praxe.

Druhou událostí je reakce Komory na bezprecedentní návrh zákona o vstupu a pobytu cizinců (tzv. cizinecký zákon). Ustanovení jednoho z paragrafů zákona by měla v rámci správního řízení umožnit tlumočení za pomoci tzv. technického zařízení (podrobněji v článku na str. 7). Již v minulém roce se Komora připojila k iniciativě profesních spolků, která požadovala změny v návrhu zákona upravit. Iniciativě se, bohužel, nepodařilo záměry předkladatelů zvrátit. V novém znění byly zapracovány jen kosmetické změny. Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR znovu vyjádřila svůj zásadní nesouhlas s návrhem dopisem adresovaným přímo ministru vnitra ČR, Mgr. Vítu Rakušanovi, a podnikla koordinované kroky i na mezinárodní úrovni, konkrétně společně s výkonným výborem mezinárodní asociace EULITA (European Legal Interpreters and Translators Association), jejímž jsme členem. V této činnosti i nadále pokračujeme a budeme o výsledcích našich kroků členy a širší odbornou veřejnost brzy informovat.

O legislativní a technologický pokrok usilujeme i ve spolupráci s jinými organizacemi a vládními institucemi, aktuálně například s Digitální a informační agenturou České republiky (DIA). Zástupci Komory se stali členy Expertní

Foto na titulní straně: zástupci Komory (zleva) P. Kameníková, M. Mikuláš a I. Šprcová se účastnili letošní 14. konference evropské asociace EULITA pořádané ve dnech 19.–20. dubna 2024 v Aténách. **Bližší informace o účasti a přínosu Komory jsou uvedeny v článku na str. 18.**

pracovní skupiny DIA k autorizované konverzi dokumentů a aktivně se zapojili i do konzultace k informačnímu systému datových schránek. Otázku využití datových schránek pro potřeby soudních tlumočnicků a soudních překladatelů jsme efektivně řešili i ve spolupráci s Generálním finančním ředitelstvím. Vzhledem k pokračující digitalizaci státní správy očekáváme intenzivní spolupráci s institucemi veřejné správy i v budoucnu.

Zájmy našich členů jsme se rozhodli hájit i ve spolupráci se soukromými subjekty. Další společné memorandum jsme uzavřeli s firmou Elektronický podpis, s. r. o. Spolupráce, mimo jiné, zahrnuje i certifikační balíček, v rámci něhož mohou členové Komory čerpat výhody ve formě slev a asistence při zřizování elektronického podpisu, časových razítek a mnoho dalšího.

Pevně věřím, že profesní Komora se zasazuje o zájmy soudních tlumočnicků a soudních překladatelů více, než by to dokázaly subjekty jiné, nezřídka vedené partikulárními zájmy. Výsledky naší práce to, dle mého soudu, dokazují. Jsem také přesvědčen, že jen jednotná a silná Komora bude moci své poslání v této turbulentní době i nadále naplňovat.

Všichni členové představenstva jsou také otevření návrhům a nápadům členů Komory – Vaši iniciativu oceníme a podpoříme.

Nyní Vám ale přejeme klidné a odpočinkové léto a těšíme se na setkání s Vámi na některé z našich připravovaných akcí.

Martin Mikuláš
předseda představenstva KST ČR

Citát čísla

Zákon je rozum zbavený vášně. Aristotelés

Bulletin Soudní tlumočnick 1/2024

Vydává: Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky – vychází zpravidla dvakrát ročně

Redakční rada: představenstvo KST ČR

Technický redaktor: Ing. Bc. Jiří Kohutka

Adresa: Senovážné nám. 978/23, 110 00 Praha 1 – CZ

IČ: 65401697 • tel. +420604557241 • datová schránka: eazp826 • www.kstcr.cz

e-mail: kstcr@kstcr.cz

Grafická úprava a dtp: Jakub Novotný, **Tisk:** Akontext, s. r. o.

Vyšlo: červenec 2024

Registrace Ministerstva kultury České republiky: ev. č. MK ČR E 18793

Bankovní spojení: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., č. ú.: 520228009/2700
(podrobněji pro jednotlivé druhy úhrad uvedeno v sekci Úhrady na str. 9)

Za obsahovou stránku příspěvků a názory zde publikované odpovídají autoři jednotlivých textů.

Obsah

Úvodní slovo předsedy KST ČR	1
Koutek poezie	
Arabská poezie je stále živá	4
Akce KST ČR	
Akce KST ČR uskutečněné v I. pololetí 2024	5
Akce KST ČR plánované na II. pololetí 2024	6
Další připravované akce	6
Legislativa	
Technické zařízení v návrhu cizineckého zákona jakožto spolehlivý a přesný tlumočnický nástroj? Nepřijatelné!	7
Dopis prezidentky EULITA, paní Barbary Rován, Ministerstvu vnitra ČR	10
Odpověď z Ministerstva vnitra ČR předsedkyni EULITA	11
Anketa k tématu rizika v právním překladu	13
Jak to viděl Vladimír Renčín	16
Kurzy a semináře KST ČR	
Překladatelský úkon v elektronické podobě	17
Události a akce jiných organizací	
Soudní tlumočnick (nejen v soudní síni). Přínos účasti KST ČR na 14. konferenci evropské asociace EULITA v Aténách 2024	18
Seminář k rozvoji informačního systému datových schránek	20
Soutěž JTP Slovník roku 2022–2023	23
Vyhlášení 4. ročníku soutěže SOUND	25
Co vás může zajímat	
Soudním tlumočnickem – od psacího stroje k experimentům s umělou inteligencí	26
Profesorka Ivana Čeňková obdržela prestižní cenu Prix Danica Seleskovitch	28
Týden v životě soudní tlumočnice a soudní překladaelky	30
Ministr vnitra České republiky Vít Rakušan rád doporučí svým kolegům...	32
Proč soudy přibírají tlumočnický bez oprávnění?	34
Informace a oznámení	
Za tlumočnickí znakového jazyka – Naďou Hynkovou Dingovou...	36
Naďa Hynková Dingová – střípky vzpomínek	37
Úspěšné jednání Komory s ÚJOP	38
Vítáme nové členy a gratulujeme jubilantům	39
Informace pro inzerenty	40

Arabská poezie je stále živá

V životě obyvatel Arábie hrálo „básnění“ klíčovou roli již hluboko v předislámských dobách. I dnes je v arabském světě poezie vše, jen ne mrtvá. Kmenový básník byl zcela zásadní osobou, neboť poezie-básnění sloužila k vyhlášení válek, k uzavírání míru i k řešení klanových rozepří. V arabském pojetí šlo zpravidla o „*al-kašám al-mawzúm al-muqaffá...*“, tj. o vznosnou, pevně rytmicky členěnou, rýmovanou řeč. Právě toto pojetí slova se stalo základem pro pozdější moderní arabskou poezii 19. a pak 20. století. Ta, tvořivě odpoutána od tradičních vzorů, má v současnosti mnoho podob a směrů.

V současném arabském světě jsou soutěže v básnění a poezii velmi oblíbeným, a dokonce ostře sledovaným formátem společenské zábavy. V oblasti Perského zálivu dnes sledují milióny lidí televizní soutěže v poezii dokonce více, než fotbalové zápasy (TV reality show *Kníže poezie*, *Miliónový básník...* ad.)

Velký syrský básník a diplomat Nizár Kabbání (Qabbání, 1923–1998) o arabské poezii napsal: „*Bdím s vámi ve světle krásného písmene. Ve světle poezie, té lampy zelené... kterou Alláhovy prsty zavěsily do našeho nitra... Je jasnější, než tisíce Sluncí!... protože stále hoří, neznajíc ani měsíčního, ani slunečního zatmění. Poezie je ohněm člověka. A lidský oheň neumírá, pokud v komorách jeho srdce zůstává byt jen kapka oleje... kapka lásky. Kéž naše ohně plnou dál.*“

Nevím... (Muhammad Abdalwaháb)

Vím, že sedět na vinici,
když sluncem vyhřátá
pod hrozny visícími
jak lustry ze zlata... že to je štěstí.
Odkud však člověk přišel a kam směřuje... to nevím

Vím, co pláštěv medu je, na slunci roztátá,
vím, říčení velblouda co je, co šakalí vytí,
i to, že věčnost ctnostmi nemrhá
Kam se ale moje cesta vine... to nevím

Dej mi flétnu a zpívej
Kdo v slabosti žije,
v slabosti umírá...
A nepři se s tím, kdo moudře praví: Já nevím

Přeložila **Magdaléna Vitásková** (vystudovala arabistiku a religionistiku na FF UK. Sestavila a přeložila výbor ze středověkých literárně-filozofických traktátů

muslimského učenice Ibn Síny (Avicenny) „*Láska jako cesta k Bohu*“ /2016/).

Aktuálním druhem arabské poezie je tvorba arabských rapperů, tzv. **palestinský rap** a **hip-hop**. (Příklad textu průkopnické raperské skupiny DAM, která se mimo jiné inspiruje i tvorbou významných palestinských spisovatelů a básníků)

Kdo že je terorista? Mín írhábí?

Praštils mě a já šel klečet,
předběhls mě... a začal brečet:
že mý děcka prej házej kamení,
tak granátem srovnal jsi naše stavení
že svý děcka nedržím pod zámkem,
tak rozjezdils náš dům tankem

Tak kdo je tady terorista?
Já, když hlavu svěsit nehodlám?
Já, když tvůj mozek stále něco chystá?
Zabils mi bližní, já zůstal jsem sám,
mou rodinu vyhnal jsi, já jen volám:
„My nejsme proti míru, to mír je proti nám!“

Přeložil **Petr Felčer** (vystudoval arabistiku na FF UK, působí na katedře Blízkého východu. Přeložil z francouzštiny román „*Kompas*“ od Mathiase Énard /2019/, z arabštiny knihu „*Hlasy nezdolných žen*“ /2022/, překládá divadelní hry pro festival „*Nad Prahou půlměsíc*“... ad.).

Pro ST vybráno z bulletinu PLAV – měsíčníku pro světovou literaturu, 1/2024: *Knížata a hvězdy Východu*; *Tváře živé arabské poezie 2014*.

Akce KST ČR uskutečněné v I. pololetí 2024

Informace o akcích pořádaných KST ČR jsou uvedeny na webových stránkách Komory. Sledujte www.kstcr.cz

17. ledna 2024	Rodinné právo – vybrané aspekty <i>Seminář zaměřený na předběžná opatření, domácí násilí, opatrovnictví, otcovství, výživné... ad.</i>
21. února 2024	Relativní majetková práva <i>Seminář zaměřený na závazkové vztahy obecně, uzavírání smluv, problematiku darování a koupě a další majetkové otázky.</i>
2. března 2024	Daňový webinář <i>Webinář zaměřený na základní principy zdanění činnosti soudního tlumočníka/překladaatele, dílčí základy daně, sestavení daňového přiznání za rok 2023, zdanění jiných příjmů (z pronájmu, kapitálových výnosů atd.), paušální daň, změny ve zdanění příjmů od roku 2024... ad.</i>
16. března 2024	XXX. Valná hromada Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR
20. března 2024	Dopravní nehody <i>Webinář zaměřený na dopravní nehody a jejich řešení z pozice viníka i poškozeného (přestupkové řízení, trestní řízení, civilní řízení), dopravní nehody s cizím prvkem (tedy nehoda v zahraničí, nebo nehoda v ČR se zahraničním účastníkem), srovnání řešení dopravních nehod a nároků z nich v ČR a Rakousku.</i>
6. dubna 2024	Jarní anglický terminologický seminář – Spotřebitelský úvěr; zajištění a vymáhání dluhu <i>Seminář zaměřený na právní úpravu spotřebitelského úvěru, smlouvy o něm a charakteristiku pohledávky, základní způsoby zajištění a utvrzení dluhu... ad.</i>
17. dubna 2024	Mezinárodní justiční spolupráce <i>Webinář zaměřený na postupy v mezinárodní justiční spolupráci a na úlohu tlumočnicků a překladatelů v ní.</i>
15. května 2024	Domácí násilí <i>Webinář zaměřený na definici a znaky domácího násilí, ochranu před ním, právní úpravu... a další.</i>

-
- 18. května 2024** **Přípravný kurz pro zájemce o absolvování vstupní zkoušky pro stávající i budoucí soudní tlumočníky a překladatele**
Kurz (prezenčně i online) zaměřený na legislativu v oblasti tlumočení a překladu (se zaměřením na typické okruhy témat, jejichž znalost je ověřována vstupní zkouškou), praktické rady k přípravě na vstupní zkoušku... aneb jak složit vstupní zkoušku a nezbláznit se z toho.
-
- 12. června 2024** **Vybrané sexuálně motivované trestné činy**
Tematický webinář zaměřený na problematiku trestného činu znásilnění, pohlavního zneužití, sexuální nátlak, vysvětlení znaků skutkové podstaty, specifika dané problematiky... a mnoho dalšího.
-
- 15. června 2024** **Elektronický podpis, časová razítka, datové schránky, překladatelský úkon v elektronické podobě - od teorie k praxi**
Kurz (prezenčně i online) zaměřený na tzv. elektronické tlumočnické a překladatelské úkony.
-

Akce KST ČR plánované na II. pololetí 2024

-
- 29. 7. – 2. 8. 2024** **Letní kurzy ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži**
Odborné terminologické kurzy (AJ, NJ, FJ) na téma „Veřejnoprávní a trestněprávní terminologie“
Veřejnoprávní a trestněprávní terminologie • Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky, zneužití informace a postavení v obchodním styku, veřejné zakázky, ochrana oznamovatele • Přestupky a trestné činy – srovnání přestupkové a trestní represe • Trestní a občanské řízení – srovnání; trestní oznámení a zahájení trestního stíhání • Insolvence, úpadek a související trestné činy • Evropská unie a evropské trestní právo; mezinárodní justiční spolupráce.
-

Další připravované akce

Přednášející a datum: bude upřesněno. Sledujte webové stránky www.kstr.cz

Přípravný kurz ke vstupní zkoušce

Kurz k elektronickým podpisům a elektronickým úkonům

Čtenáři ST a členové Komory, pokud máte zajímavé téma či přednášejícího, napište nám (kstcr@kstcr.cz). Rádi doporučenou akci zařadíme do programu a pomůžeme ji zorganizovat.

Technické zařízení v návrhu cizineckého zákona jakožto spolehlivý a přesný tlumočnický nástroj?

Jeho kvality ověří Ministerstvo vnitra České republiky? Nepřijatelné!

Petra Kameníková

Ministerstvo vnitra ČR připravuje návrh zákona o vstupu a pobytu cizinců, tzv. cizineckého zákona, který by měl nabýt účinnosti 1. ledna roku 2026.

Cílem návrhu je zefektivnit pobytová řízení díky zpřehlednění právní úpravy a zavedení digitalizace. První návrh zákona vypracovaný na základě Plánu legislativních prací vlády na rok 2023 byl ministrem vnitra ČR Mgr. Bc. Vitem Rakušanem dne 19. ledna 2024 pod č. j. MV – 132202-21/OBP-2022 zaslán ministrovi pro legislativu a předsedovi Legislativní rady vlády JUDr. MgA. Michalu Šalomounovi, Ph.D., místopředsedovi vlády pro digitalizaci a ministrovi pro místní rozvoj a předsedovi Rady vlády pro informační společnost PhDr. Ivanovi Bartošovi, Ph.D. a předsedovi vlády prof. PhDr. Petru Fialovi, Ph.D., LL.M. Od dubna 2024 je v připomínkovém řízení 2. verze návrhu.

„Dnes už můžeme na trhu najít řadu placených i bezplatných systémů pro takové tlumočení v nejrůznější podobě a na nejrůznější úrovni. Od mobilních aplikací přes komunikační programy až po samotná zařízení, zkrátka od jednoduchých zařízení až po ambiciózní projekty, které slibují všestrannost po stránce jazykové i tematické.“ (Důvodová zpráva k návrhu cizineckého zákona)

V důvodové zprávě ze dne 26. dubna 2024 (název zd_KORND4PDTGQA-docx¹) zveřejněné v elektronické knihovně legislativního procesu (odok, VeKLEP) je mimo jiné uvedeno, že návrh zákona se předkládá v souladu s programovým prohlášením vlády z počátku roku 2022 především **za účelem snížení administrativní zátěže a zefektivnění pobytového řízení postupnou digitalizací pobytové agendy**, a to do roku 2025.

Aktuálně cizinci představují asi 6 % obyvatel ČR a jejich počet dále narůstá. Stávající nastavení pobytové agendy v kontextu požadavků moderní doby na elektronizaci veřejné správy lze označit za zastaralé, administrativní náročnost agendy je nepřiměřeně vysoká a pro cizince je problematika pobytových oprávnění nepřehledná. Z důvodové zprávy dále vyplývá, že **základním cílem předkladatele návrhu zákona je elektronizace a digitalizace** cizinecké pobytové agendy a zrychlení a zjednodušení řízení o pobytu a zvýšení jeho transparentnosti. **Předkladatel návrhu v důvodové zprávě proklamuje, že návrh zákona respektuje judikaturu Ústavního soudu ČR**, jenž se v minulosti věnoval zejména otázce obecného práva cizince na udělení oprávnění k pobytu na území ČR, ochraně práva na spravedlivý proces, správnímu vyhoštění a omezování osobní svobody formou zajištění. **Předkladatel návrhu rovněž v důvodové zprávě dospívá k závěru, že návrh zákona není v rozporu se žádnými mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, zejména pak s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a jejími protokoly, Úmluvou o právním postavení uprchlíků, Úmluvou o právním postavení osob bez státní příslušnosti a Úmluvou o právech dítěte.**

Z pohledu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů je nejdůležitější částí důvodové zprávy část vztahující se k jednacímu jazyku řízení. Podle §16 odst. 1 správního řádu se v řízení jedná a písemnosti se vyhotovují v jazyce českém. Současná právní úprava pobytu cizinců na území České republiky připouští možnost zastupitelských úřadů ČR jednat v řízeních týkajících se pobytu cizince na území ČR i v jiném než českém jazyce, ústní jednání se tedy v souladu s touto právní úpravou vede v zásadě v cizím jazyce v místě obvyklém. Předkladatel návrhu pracuje s myšlenkou

1 Návrh zákona o vstupu a pobytu cizinců (cizinecký zákon) v aplikaci o/dok, VeKLEP materiály, odkaz zde: https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCR9BXQCP/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAR2TGxr2dSr41MxKQnjzPljdPZty0bNF767g_vTUNOMP_3Y-6-eAtVl9Nz14_aem_AXqYh0eUeZsyRLE3TmMDDfv8e325FeZQ3gMRlIoLdFlW8da4HveiWfL2QdJKBuojjYrekVn3EBZ2dzfjBK6G619a

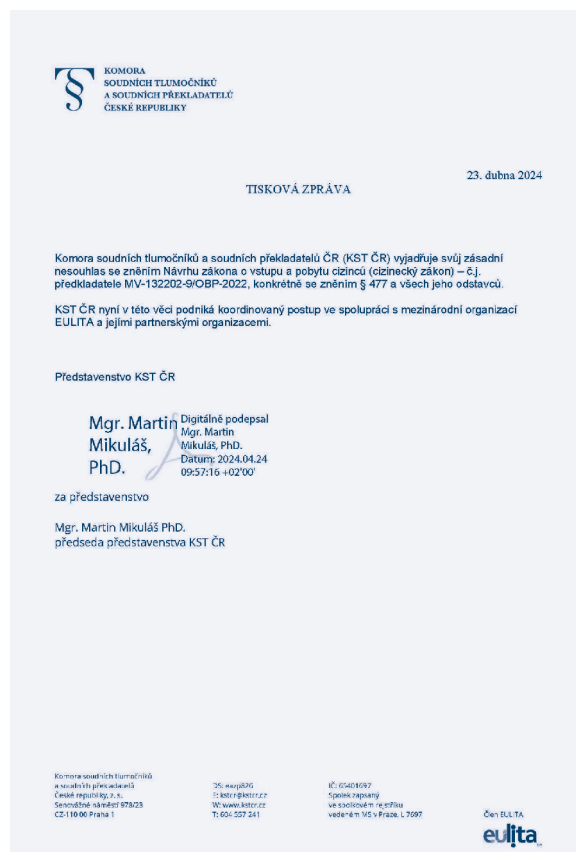
rozšířit tuto možnost také na ostatní správní orgány, které vedou správní řízení podle zákona o pobytu cizinců na území ČR, zejména na Ministerstvo vnitra a Policii ČR, avšak upozorňuje, že **na jednání správního orgánu v jiném než českém jazyce není právní nárok** a ponechává zcela na vůli správního orgánu, zda této možnosti využije či nikoliv. Písemnosti je však nutno vyhotovovat vždy v českém jazyce v souladu s požadavky obecné právní úpravy.

Pokud jde o jednání před správním orgánem v jiném než českém jazyce (respektive jazyce slovenském), **je cizinci umožněno využít práva na tlumočníka**, jehož si opatřuje na své náklady v souladu s obecným ustanovením §16 správního řádu. Ustanovení § 476 a § 477 návrhu zákona zavádí speciální postup pro případy, kdy cizinec si na své náklady tlumočníka či osobu splňující zákonem stanovené podmínky pro to, aby byla ustanovena tlumočnickem, neobstará. V takových případech je správní orgán nucen ustanovit cizinci tlumočníka na náklady správního orgánu, které mají být následně složitě vymáhány na cizinci.

Předkladatel v důvodové zprávě poukazuje na skutečnost, že žadatelé o vydání pobytového oprávnění mají mnohdy snahu získat toto oprávnění i za cenu podvodu, což se podle předkladatele děje za pomoci osoby tlumočníka. Dle předkladatele návrhu se v praxi správní orgány setkávají s tím, že cizinci využívají služeb tlumočnicků, ačkoliv je úkon prováděn v jejich mateřském jazyce, **kdy role tlumočníka spočívá v řízení odpovědi nebo dokonce zkreslování odpovědi žadatele či odpovídání na otázky správních orgánů za žadatele tak, aby nebyla odhalena snaha žadatele o zneužití pobytového oprávnění k jinému účelu.**

§ 477 – Možnost tlumočení pomocí technického zařízení

Předkladatel návrhu v důvodové zprávě konstatuje, že „s rozvojem strojového překladu **se v současnosti rozvíjí i automatické či strojové tlumočení.**“ A dále uvádí „**Dnes už můžeme na trhu najít řadu placených i bezplatných systémů pro takové tlumočení** v nejrůznější podobě a na nejrůznější úrovni. Od mobilních aplikací přes komunikační programy až po samotná zařízení, zkrátka od jednoduchých zařízení až po ambiciózní projekty, **kteřé slibují všestrannost po stránce jazykové i tematické.**“² Předkladatel zároveň připouští, že počítá s budoucím pokrokem v této oblasti

Představenstvo Komory vydalo k návrhu cizineckého zákona nesouhlasné stanovisko

a má za to, že je správné s touto možností počítat již v textu zákona: „**Ačkoliv v současnosti zatím zřejmě neexistuje takový systém, který by se mohl rovnat výkonu ‚lidského‘ tlumočníka... není vyloučeno, že takový nástroj bude k dispozici v budoucnu.**“ Předkladatel doslova uvádí: „**Je vhodné na tento předpokládaný technologický pokrok reagovat i v textu zákona a připustit možnost automatického či strojového tlumočení.**“

Dále se předkladatel domnívá, že se v rámci řízení s cizincem nebude jednat **o nic složitého**, neboť „v praxi navíc půjde o tlumočení běžné mluvené řeči **bez odborných výrazů či složitých argumentačních linií.**“

Předkladatel návrhu použití technického tlumočnického zařízení odůvodňuje také snahou ušetřit žadateli potíže spojené s obstaráváním osoby tlumočníka a podle předkladatele by „**právní úprava měla umožnit, aby nemusel cizinec, který neovládá češtinu, jednat pouze za asistence tlumočníka, a proto má být umožněno**

2 Viz Důvodová zpráva zd_KORND4PDPGQA, str. 436–437

realizovat úkony v tomto řízení i za použití technického zařízení, jakým může být **zejména počítačový program.**"

Rozhodnutí, zda použít asistence tlumočníka či tlumočení pomocí technického zařízení ponechává předkladatel návrhu zcela na uvážení správního orgánu. Dle předmětného ustanovení **ten, jehož projev je tlumočen pomocí takového technického zařízení, může namítnout nesprávnost výsledku takového tlumočení** – avšak **namítka musí být vznesena do konce prováděného úkonu**. Předkladatel vysvětluje smysl tohoto ustanovení tak, že jinak by hrozilo účelové užití námítky s cílem zpochybnit důkazní hodnotu úkonu.

O tom, jaké cizí jazyky bude možno tlumočit za pomoci technického zařízení, stejně jako o tom, jaké technické zařízení je k takovému tlumočení vhodné, rozhodne, dle překladaatele návrhu, ministerstvo, a to po ověření přesnosti a spolehlivosti takového technického zařízení v praxi.

Co z výše uvedeného vyplývá? **Stručně řečeno – Ministerstvo vnitra ČR se svým návrhem rozhodlo:**

- **nerespektovat mezinárodní smlouvy**, jimiž je Česká republika vázána, zejména pak Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv základních svobod;
- **omezit** právo na spravedlivý proces v rozporu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení;
- vytvořit legislativní text s uvedením čehosi (technické zařízení) **neexistujícího**,

jehož budoucí existence je pouze domnělá či předvídatelná;

- označit osobu tlumočníka a priori jako **osobu s nekalými úmysly**;
- svěřit osud a osobní údaje člověka **do rukou neznámého technického zařízení**, a to s nemožností zpětné námítky proti správnosti a přesnosti tlumočení a s neznámým standardem ochrany osobních dat;
- přebírat roli ověřovatele správnosti a spolehlivosti tlumočení z/do cizího jazyka.

Pro soudní tlumočníky a překladaatele je návrh zákona v této podobě neakceptovatelný.

V zájmu ochrany lidských práv a základních svobod a v zájmu zajištění práva na spravedlivý proces se budeme snažit všemi dostupnými způsoby upozorňovat na tuto skutečnost na národní i mezinárodní úrovni. Společně s ostatními profesními organizacemi sdružujícími překladaatele a tlumočníky budeme usilovat, aby možnost použití technického zařízení byla alespoň prozatím z textu zákona odstraněna.

Prezidentka EULITA, paní Barbara Rován, zaslala Ministerstvu vnitra ČR dopis s vyjádřením k záměru zavést do praxe používání strojového zařízení k tlumočení.

Text dopisu – a také odpověď MV ČR – jsou uvedeny na str. 10–12

Úhrady členských a jiných příspěvků a sponzorských darů

Úhrady akcí komory (semináře, kurzy, atd.)

č. ú.: 2104417790/2700
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

Úhrady členských příspěvků

č. ú. 520228009/2700
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

Všechny úhrady v EUR

č. ú.: 520228017/2700
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.
IBAN: CZ24 2700 0000 0005 2022 8017
SWIFT kód: BACXCZPP

Členům Komory soudních tlumočníků a soudních překladaatelů ČR připomínáme, že roční členský příspěvek má být uhrazen vždy předem, nejpozději do 31. ledna každého roku.

Dopis prezidentky EULITA, paní Barbary Rován, adresovaný Ministerstvu vnitra ČR

EULITA – European Legal Interpreters and Translators Association
Barbara Rován, Ph.D.
Prezidentka EULITA

.....
Pan Vít Rakušan
Ministr vnitra České republiky
20. listopadu 2023

Věc: Plánované použití „certifikovaného technického zařízení“ namísto tlumočnicka pro tlumočení v rámci správního řízení

Vážený pane ministře,

obracím se na Vás, abych Vám sdělila názor komunity tlumočnicků a překladatelů týkající se návrhu cizineckého zákona, jenž předkládá Vaše ministerstvo. Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky, KST ČR, členská organizace evropské asociace EULITA, nás informovala o znění ustanovení § 419 odst. 3 návrhu cizineckého zákona:

„K tlumočení úkonu v řízení může správní orgán použít namísto tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků a překladatelů certifikované technické zařízení.“

Společně s našimi kolegy z KST ČR se v asociaci EULITA rovněž obáváme, jaké „certifikované technické zařízení“ hodlá Vaše ministerstvo používat. Velmi bychom ocenili, pokud byste na toto téma s profesními sdruženími tlumočnicků a překladatelů ve Vaší zemi uspořádali společnou diskusi.

Dále bychom se rádi ujistili, zda skutečně zamýšlíte používat technické zařízení pro účely tlumočení, protože technologie dosáhly vyšší pokročilosti spíše v oblasti překladu (písemná komunikace), než v oblasti tlumočení (ústní komunikace), kde jsou obecně rozeznávány následující 3 kategorie:

- Překlad vypracovaný člověkem:** Člověk rozumí textu ve zdrojovém jazyce (ZJ) a překládá jej pomocí svých znalostí jazyka cílového (CJ). Překladatelé používají překladatelské CAT nástroje a vytvářejí si vlastní textové databáze ve ZJ a CJ. Jedná se o přesný, ale časově náročný proces.
- Strojový překlad:** Umělá neuronová síť predikuje pravděpodobnost sekvence slov v CJ. Jednou z variant je převod mluveného slova – tzv. speech-to-speech translation, což by mohlo odpovídat Vašemu záměru ve výše uvedeném ustanovení návrhu zákona. Strojový překlad je velmi rychlý a dostupný všem, potíže mu však činí složitější kontext. Není konzistentní, je nepřesný v případě jazyků s méně rozsáhlými zdroji a není dostatečně přesný v případě právních, správních, lékařských a dalších textů.
- Překlad prostřednictvím generativní umělé inteligence:** Využívá „učení přenosem“, při kterém se znalosti získané při řešení jednoho úkolu využívají při řešení jiného úkolu. Tento typ překladu dokáže zpracovat složitý jazykový materiál a překládat i s ohledem na kontext, není však dostatečně přesný pro překládání textů ze specializovaných oborů, například právního, správního či lékařského.

Umělá inteligence (AI) představuje výhody i rizika. Úlohou členských států EU je chránit a prosazovat lidská práva, demokracii a dodržování právních norem v digitálním prostředí. Je nutné zajistit, aby umělá inteligence nebyla používána v rozporu s evropskými standardy.

Problémem strojového překladu a překladu prostřednictvím generativní umělé inteligence je především doposud nevyřešená otázka odpovědnosti. Totéž platí pro jakýkoliv software vyvinutý pro účely tlumočení. Zdá se, že společnosti vyvíjející tento software se zdráhají převzít jakoukoliv odpovědnost za výstupy vytvořené těmito nástroji. **Převzme ten, kdo rozhodne o použití takového softwaru, například ministr, plnou odpovědnost za případné chyby?**

V případě překladu nebo tlumočení prostřednictvím lidského překladatele či tlumočnicka je za výsledek přirozeně odpovědný kvalifikovaný překladatel/tlumočnick. Jsme přesvědčeni, že i texty vytvořené za pomoci strojového překladu či generativní umělé inteligence by měly být kontrolovány kvalifikovaným překladatelem/tlumočnickem, který plynule ovládá oba jazyky (tj. zdrojový i cílový jazyk) a je schopen provést korekturu strojem či umělou inteligencí navrženého výstupu.

Je rovněž nutné zabývat se otázkou důvěrnosti dat. Výstup generovaný strojem nebo za pomoci umělé inteligence **je často uložen v „cloudu“, který rozhodně není patřičně zabezpečený.** Tomuto problému je třeba věnovat zvláštní pozornost především u textů/mluvené řeči v právní a správní oblasti, které vždy obsahují i osobní údaje.

Dále bychom Vás rádi upozornili na výzkum¹, který poukazuje na **úskalí strojového překladu**. Diskutovalo se o něm, mimo jiné, i v rámci naší poslední konference, která se konala v březnu 2023 v Lucemburku.

Rádi bychom také připomněli, že **právo na tlumočení a překlad** je garantováno Listinou základních práv a svobod, na úrovni EU potom Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, zejména článkem 6. Tento článek zajišťuje právo na spravedlivý proces tím, že každému obžalovanému přisuzuje právo na tlumočnicka, jestliže neovládá jazyk, ve kterém je vedeno soudní jednání.

¹ Viz například prezentace kolegyně Amal Boulaga a Teresa Elola-Calderón dostupná na <https://www.eulita.eu/en/2023/04/12/presentations-of-the-eulita-conference-legal-translation-at-national-and-international-level/>

Směrnice Evropského parlamentu a Evropské Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení pak zajišťuje uplatnění práva na spravedlivý proces v praxi. **Členské státy jsou povinny přijmout konkrétní opatření, která zajistí, že poskytovaná tlumočení a překlady odpovídají kvalitě požadované ustanovením čl. 2 odst. 8 a čl. 3 odst. 9.**

Naprostu chápeme, že probíhající digitální revoluce je nyní velmi aktuální a že zrychlení pracovních procesů v našem odvětví je přínosné. Přesto však navrhujeme, abyste před rozhodnutím o konečném znění navrhovaného zákona **zorganizoval diskusi s našimi kolegy z KST ČR** a z dalších profesních sdružení překladatelů a tlumočnicků České republiky s cílem nalézt pro Vás příhodné řešení.

Děkuji Vám za Váš čas a těším se na Vaši odpověď v této záležitosti.

S úctou

Barbara Rován, Ph.D.
Prezidentka EULITA

Barbara Rován je překladatelka a tlumočnice pro angličtinu, japonštinu a slovinštinu s mnohaletou praxí. Studovala ve Slovinsku a Japonsku. Titul Ph.D. získala v oboru aplikovaná lingvistika. Specializuje se na písemné překlady, simultánní a konsekutivní tlumočení a soudně ověřené překlady. Je prezidentkou EULITA – Evropského sdružení asociací právních tlumočnicků a překladatelů.

Odpověď z MV ČR předsedkyni EULITA, paní B. Rován

Mgr. Radek Šubrt
ředitel odboru bezpečnostní politiky
Praha, 14. prosince 2023
Č. j. MV-132202-18/OBP-2022

.....
Vážená paní

Barbara Rován, Ph.D.

předsedkyně Evropské asociace právních překladatelů a tlumočnicků (EULITA), Brusel
cestou

Komory soudních překladatelů a soudních tlumočnicků České republiky
kstrcr@kstrcr.cz

Vážená paní předsedkyně,

dovoluji si reagovat na Váš dopis adresovaný panu ministru vnitra, Mgr. Bc. Vítu Rakušanovi, ve věci možnosti tlumočení pomocí certifikovaného technického zařízení namísto tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků a překladatelů v návrhu nového cizineckého zákona.

Potvrzujeme, že návrh nového zákona o vstupu a pobytu cizinců (cizinecký zákon) ve verzi rozeslané v dubnu tohoto roku do připomínkového řízení skutečně obsahoval v § 419 odst. 3 ustanovení, které by dovolilo správnímu orgánu použít namísto tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků k tlumočení „certifikované technické zařízení“.

Připomínky k tomuto ustanovení uplatnila také Českomoravská konfederace odborových svazů a Jednota tlumočnicků a překladatelů.

Tato místa upozorňovala zejména na neurčitost sousloví „certifikované technické zařízení“ a podobně jako Vy na úskalí automatických překladů produkovaných umělou inteligencí a na závazky vyplývající z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

Záměrem Ministerstva vnitra ČR nebylo, aby ihned od plánované účinnosti nového zákona (od ledna 2026) došlo k využití tohoto způsobu „tlumočení“.

Ministerstvo vnitra sleduje vývoj v dané oblasti, umožněný zejména nástroji využívajícími umělou inteligenci, i praxi jiných států, kde už se tyto prvky objevují. Z tohoto důvodu Ministerstvo vnitra ČR pokládá za vhodné již v návrhu nového zákona s tímto budoucím vývojem počítat.

Jelikož je ve správním řízení jazyk písemného podání dán, míříme daným ustanovení skutečně na tlumočení ústního projevu. Nikoli na překlad projevu zachyceného písemně.

Jsmo si vědomi úskalí možné desinterpretace při nepochopení kontextu ústního projevu i dosud ne zcela vyjasněné otázky odpovědnosti za chyby. Nepopíráme ani závazky, které Česká republika má jako stát vázaný Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv.

Právě proto předpokládáme, že v blízké budoucnosti dojde i k vývoji judikatury (včetně judikatury Evropského soudu pro lidská práva nebo Ústavního soudu České republiky). Ta pak stanoví, u kterých úkonů (zejména s ohledem na garance práv účastníka řízení) nebude tento postup možný (v praxi pak bude potřebné zajistit tlumočníka, např. i pomocí videokonference). Stále by však existoval určitý počet úkonů nebo situací, kde bude vzhledem k minimálnímu zásahu do práv účastníka řízení takový postup možný.

Současné může v praxi nastat řada situací, kdy bude náročné obstarat tlumočníka pro určitý cizí jazyk, ale okolnosti daného případu budou vyžadovat rychlou reakci i v zájmu samotného cizince.

Uznáváme, že znění návrhu odkazující obecně na „certifikované technické zařízení“ bylo neurčitě.

V zájmu garance práv účastníka řízení, proto:

- 1) vkládáme do ustanovení zmocnění, dle kterého stanoví požadavky na dané zařízení Ministerstvo vnitra vyhláškou. Tím fakticky tak odkládáme možnost aplikace daného zákonného pravidla. Dříve, než bude příslušná vyhláška Ministerstva vnitra účinná, nepůjde ustanovení zákona aplikovat. (Vzhledem k počtu předpisů, které bude nutné v roce 2025 připravit, nepředpokládáme, že by právě tato vyhláška byla připravována již k účinnosti nového zákona. Dojde tak k odkladu.)
- 2) vkládáme nově garanci námitky nesprávnosti tlumočení. V aktuální verzi návrhu, která ještě bude dále upravována při projednávání poradními orgány vlády České republiky, jde o § 477.

§ 477 Možnost tlumočení pomocí technického zařízení

- 1) K tlumočení úkonu v řízení může správní orgán použít namísto tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků a překladatelů certifikované technické zařízení.
- 2) Osoba, jejíž projev je tlumočen pomocí zařízení uvedeného v odstavci 1, je oprávněna namítnout nesprávnost výsledku tlumočení. Námitku je oprávněna vznést do skončení tlumočeného úkonu, k později vzneseným námitkám se nepřihlíží.
- 3) Ministerstvo stanoví vyhláškou požadavky na technické zařízení podle odstavce 1 a podrobnosti uplatnění práva uvedeného v odstavci 2.
- 3) Dovolujeme si využít nabídky Komory soudních překladatelů a soudních tlumočnicků České republiky (a stejně tak i podobné nabídky Jednoty tlumočnicků a překladatelů České republiky) a žádáme tyto vnitrostátní subjekty o součinnost při budoucí diskuzi a při hledání vhodných parametrů, na které by mohla vyhláška v budoucnu odkazovat v souvislosti s požadavky na zařízení. Ministerstvo vnitra bude respektovat zásadu technické neutrality a přihlédne k poznatkům těchto odborníků.

Předpokládáme, že v mezidobí se rozvine odborná debata i na mezinárodní úrovni a že výrobci a vývojáři daných zařízení a aplikací budou mít zájem na tom, aby se ustálila certifikace daných produktů a služeb, tak aby jejich služby mohly využívat i členské státy respektující Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv.

Vaše informace o tom, že se tímto tématem již zabýváte, naše předpoklady dále posilují.

S pozdravem

Radek Šubrt

Mgr. Radek Šubrt je ředitel odboru bezpečnostní politiky na Ministerstvu vnitra České republiky. Vzdělání získal na Policejní akademii a Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze. Před svou současnou funkcí pracoval v různých celních a bezpečnostních úřadech.

Mgr. Radek Šubrt poskytl redakci ST na dotaz k dalšímu vývoji návrhu cizineckého zákona následující vyjádření: *Dovolují si upozornit, že článek odpovídá stavu přípravy návrhu ke konci roku 2023. Další vývoj příslušného ustanovení § 477 návrhu nového cizineckého zákona předloženého vládě a Legislativní radě vlády (č.j. OVA 52/24) se bude odvíjet od stanovisek poradních orgánů vlády, zejména Legislativní rady vlády, která budou vydána nejdříve v polovině měsíce srpna 2024.*

Z vyjádření Mgr. R. Šubrt lze vyvodit, že ve věci návrhu nového cizineckého zákona (a tedy i ohledně použití techn. zařízení namísto tlumočníka) budou další nové informace někdy v září t. r.

V příštím čísle bulletinu ST Vás o nich budeme rádi informovat.

Redakce ST

Anketa k tématu rizika v právním překladu

Anketa uvedená v následujícím textu se pomocí deseti otázek pokusila uchopit téma rizika v právním překladu z několika různých úhlů

Tomáš Duběda

Překlad a riziko

Různá odvětví překladu jsou spojována s různou mírou rizika a obecně se soudí, že právní překlad patří – spolu některými dalšími obory, jako je například překlad lékařský či technický – k těm rizikovějším.

V literatuře se lze dočíst o případech, kdy chyba v právním překladu mohla vést nebo vedla k závažným následkům. Přesto je ale podle některých zdrojů (Byrne 2007) počet případů, kdy chybný překlad vyústil v soudní spor, překvapivě nízký.

Riziko, které lze definovat jako „kombinaci pravděpodobnosti nepříznivého scénáře a jeho následků“ (Rocha et al. 2020), je přítomno ve všech fázích procesu překladu a týká se všech jeho aktérů. Pojem rizika úzce souvisí jednak s kvalitou překladu (zajištění kvality spočívá ve snížení rizika na přijatelnou míru), jednak s etikou překladatelské práce (podstupovat nepřiměřené riziko je neetické).

Řízení rizik je koncept známý především z ekonomiky a technických oborů; v odvětví překladu jde o činnost, která doprovází prakticky každé překladatelské rozhodnutí. Aby bylo možné s rizikem pracovat, je třeba ho nejprve rozpoznat a vyhodnotit.

Schopnost uvědomění si rizika závisí především na kvalifikaci překladatele, ale také na jeho osobnostních rysech. Profesionální překladatel by měl nalézt rozumnou polohu mezi úplným popřením rizika a nadměrnou úzkostlivostí. Jak upozorňuje Martin (2007), pro překladatele na volné noze je tento úkol o to složitější, že většinou pracují sami a bez zpětné vazby.

Lze rozlišit **čtyři způsoby řízení rizik**:

- **Odmítnutí rizika** spočívá v tom, že aktér nevstoupí do situace, která přináší riziko (např. odmítnutí překladu, který je „...nad jeho síly“).
- **Přenos rizika** odpovídá úplnému nebo částečnému delegování odpovědnosti na jiné aktéry (např. na překladatele provádějícího revizi nebo na pojišťovnu).
- O **přijetí rizika** hovoříme tehdy, pokud je aktér srozuměn s tím, že nepříznivý scénář může nastat, ale nijak aktivně s rizikem nepracuje.

Doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D.

je docentem pražského Ústavu translatologie (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, dubeda@ff.cuni.cz). Vyučuje předměty zaměřené na francouzsko-český odborný překlad a kontrastivní lingvistiku. Jeho výzkumné zájmy zahrnují především překlad do nemateřského jazyka a právní překlad.

Doc. T. Duběda je spoluautorem monografie *Překlad do nemateřského jazyka – fakta, otázky, perspektivy* a také celé řady odborných článků, mimo jiné publikovaných v translatologických časopisech (Meta, Target). Je též praktikujícím překladatelem a občasným lektorem letních kurzů právního překladu v Kroměříži.

- Poslední možností je **zmírnění (či snížení) rizika**, které zahrnuje celou množinu postupů od výběru vhodného překladatele přes jeho soustředěnou a neuspěchanou práci s důkladným vyhledáváním informací až po revizi druhým párem očí.

Průzkum postojů k riziku

Během letních kroměřížských seminářů v letech 2021 a 2022 jsem účastníky požádal o vyplnění krátkého anonymního formuláře přístupného online, který obsahoval deset otázek týkajících se povědomí o riziku a řízení rizik v právním překladu. Před jejich zodpovězením respondenti uvedli základní údaje ke své profesní praxi.

Sešlo se celkem **63 odpovědí** (za které respondentům a respondentkám děkuji). Aby byla data koherentní a popisovala situaci pouze na českém trhu

s právním překladem, zpracoval jsem v tomto článku jen ty formuláře, které odeslali překladatelé profesně činní v České republice. Z těchto 56 překladatelů mělo 50 jako mateřský jazyk češtinu a 6 jazyk jiný. 32 respondentů mělo jeden cizí pracovní jazyk, 21 dva jazyky, dva tři jazyky a jeden čtyři jazyky.

Nejvíce zastoupeným cizím jazykem byla angličtina (35 překladatelů), po níž následovaly němčina (23), francouzština (9), čeština (4), španělština (4), ruština (3), italština (2), japonština (1), slovenština (1) a rumunština (1).

Délka praxe byla rozložena takto: do 10 let 15 překladatelů, 11–20 let 15 překladatelů, 21–30 let 22 překladatelů a nad 30 let dva překladatelé; dva respondenti délku své praxe neuvedli.

51 účastníků průzkumu mělo pečeť soudního překladatele či tlumočníka a pět jich mělo právní vzdělání. Kromě těchto údajů poskytli respondenti informace o tom, jaký je podíl právních překladů v jejich práci, jak často překládají do cizího jazyka a jak se profesně vzdělávají.

Výsledky

Otázka 1: Považujete právní překlad za rizikovější než ostatní typy překladu (v průměru)?

- Ano: 77 %
- Ne: 23 %

Kladně odpověděly zhruba tři čtvrtiny respondentů. Je zajímavé, že byla zjištěna statisticky významná souvislost mezi odpovědí na tuto otázku a podílem právních překladů na celkovém objemu práce: s rostoucím objemem právních překladů klesá podíl překladatelů, kteří se domnívají, že je tento typ překladu rizikový. Toto pozorování lze vysvětlit jako projev profesního sebevědomí, které ovšem může být založeno jak na objektivně vyšší kompetenci, tak na snížení citlivosti vůči riziku dané pravidelnou expozicí vůči právním překladům.

Otázka 2: Uzavřel(a) jste profesní pojištění kryjící rizika chybného překladu?

- Ano: 32 %
- Ne: 68 %

Profesní pojištění, jež je jedním ze způsobů přenosu rizika, uzavřela asi třetina překladatelů. Nezjistil jsem však žádnou statisticky významnou souvislost mezi vnímanou rizikovostí právního překladu a rozhodnutím uzavřít pojištění.

Otázka 3: Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích nerozlišuje směr překladu. Překladatel je tak v zásadě povinen překládat oběma směry, ačkoli překlad do cizího jazyka nemusí vždy vést k optimálnímu výsledku. Co si o tom myslíte?

- Je to nevyhnutelné a v zásadě přijatelné: 41 %
- Je to nevyhnutelné, ale potenciálně rizikové: 54 %
- Překladatelé by měli překládat jen do svého mateřského jazyka: 5 %

Překlad do cizího jazyka je v České republice kulturně zakořeněnou a tolerovanou profesní praxí (IAPT 2015), i když je známo, že jeho kvalita bývá horší než u rodilého překladu (Newmark 1988). V případě soudního překladu je těžko představitelné, že by oslovený překladatel úkon odmítl provést s odůvodněním, že překládá jen do češtiny. Zákon navíc ukládá překladatelům provést úkon osobně, což vylučuje možnost rodilé revize. Jen velmi malá část překladatelů tak zastává kategorický názor, že by se mělo vždy překládat do mateřského jazyka, a dvě pětiny respondentů se domnívají, že nerodilý překlad nepřináší zvýšené riziko.

Otázka 4: Někdy se stává, že právní překladatel váhá mezi ekvivalentem, který je doslovnější, ale v cílovém jazyce neobvyklý, a ekvivalentem, který je volnější, ale zato zní autentičtější. K čemu se v takové situaci častěji přikláníte?

- Spíše k doslovnějšímu ekvivalentu: 48 %
- Spíše k volnějšímu ekvivalentu: 52 %

S tímto dilematem má každý právní překladatel bohaté zkušenosti. Ve zkoumaném vzorku mají obě strategie zhruba srovnatelné množství zastánců.

Otázka 5: Změnil se Váš přístup k předchozí otázce s přibývajícím praxí?

- Ano, častěji se přikláním k doslovnějším ekvivalentům: 18 %
- Ne, nezměnil: 28 %
- Ano, častěji se přikláním k volnějším ekvivalentům: 54 %

Mezi překladateli, kteří pozorovali, že se jejich postoj k doslovným vs. volným ekvivalentům mění v čase (přes dvě třetiny) výrazně převládají ti, kteří nyní dávají přednost volnějším ekvivalentům. To odpovídá předpokladu, že zkušenější překladatelé se dokážou lépe vymanit ze „zajetí doslovnosti“. V právním překladu pak může jít také o zlepšující se schopnost právní interpretace textu, která otvírá přístup

k funkčním, tedy autentičtějším řešením. Nelze však opomenout, že pětina překladatelů se naopak během své kariéry více přiklonila k doslovnějším ekvivalentům.

Otázka 6: Považujete doslovnější ekvivalenty za bezpečnější?

- Většinou ano: 32 %
- Někdy ano: 63 %
- Ne: 5 %

V odpovědích převažuje pohled na doslovné ekvivalenty jako na bezpečnější řešení. Funkční řešení totiž vyžadují vyšší míru věcné i jazykové kompetence než řešení doslovná, a jsou proto rizikovější. Svou roli tu zřejmě hraje i autorita slovníkového ekvivalentu, který může navozovat dojem větší bezpečnosti a sloužit jako argument při obhajobě zvoleného řešení. Korelace s otázkou č. 4 je přirozeně velmi silná (překladatelé, kteří dávají přednost doslovným ekvivalentům, se také domnívají, že jsou bezpečnější). Ukázala se též souvislost s vnímanou rizikovostí právního překladu (i když na samé hranici statistické významnosti): překladatelé, kteří považují právní překlad za rizikovější, vnímají doslovné ekvivalenty jako bezpečnější.

Otázka 7: Stalo se Vám někdy, že klient (ať už soukromý, nebo veřejný subjekt) Váš právní překlad reklamoval?

- Nikdy: 70 %
- Jednou: 25 %
- Několikrát: 5 %
- Vícekrát: 2 %

Reklamacie jsou v právním překladu velmi řídké, což potvrzuje výše zmíněný závěr J. Byrnea (2007). Vysvětlení však zcela zřejmě není: je kvalita právního překladu všeobecně vysoká, nebo se příjemci právních překladů spokojí i s méně kvalitními překlady? Má vlastní nedávná empirická zjištění (Duběda 2018, 2020, 2021) hovořit ve prospěch druhé hypotézy.

Otázka 8: Chcete-li, upřesněte předchozí otázku (o co šlo, zda byla reklamacie oprávněná, jak se reklamacie vyřešila apod.).

K této nepovinné otázce se vyjádřilo 16 překladatelů. Ve většině případů šlo o technické přehlédnutí (např. v datu), které se obratem vyřešilo. V několika případech byl důvodem reklamacie odlišný názor klienta na terminologii. Žádná reklamacie neměla finanční následky; v jednom případě překladatel ukončil spolupráci s klientem.

Otázka 9: Zvolte dvojjazyčný právní slovník, který používáte nejčastěji. Jak důvěryhodný je pro vás tento slovník? (Otázka se týká tištěných nebo elektronických právních slovníků, nikoli terminologických databází a jiných internetových zdrojů. Neexistuje-li takový slovník pro žádnou z Vašich jazykových kombinací, otázku přeskočte.)

- Velmi důvěryhodný: 29 %
- Poměrně důvěryhodný: 37 %
- Důvěryhodný s výhradami: 23 %
- Nepříliš důvěryhodný: 4 %
- Bez odpovědi: 7 %

Dvojjazyčné právní slovníky jsou vnímány celkově jako důvěryhodné: pod většinou z nich jsou podepsáni odborníci na právní jazyk, nejčastěji vyučující na právních fakultách. Jejich produkce však v posledním desetiletí téměř ustala, a slovníky tak zastarávají.

Otázka 10: Jednou z možností, jak zvýšit přesnost právního překladu, jsou vysvětlivky právních pojmů přidané překladatelem (ať už v textu, nebo pod čarou). Využíváte této možnosti?

- Ano, často: 20 %
- Ano, někdy: 71 %
- Ne: 9 %

Vysvětlivky jsou jedním z prostředků, jak zefektivnit převod právního významu. Převážná většina překladatelů ve zkoumaném vzorku je používá alespoň někdy, přičemž pětina je užívá často. Z analýzy odpovědi vyplývá, že překladatelé pracující s angličtinou používají vysvětlivky častěji než předkladatelé s jinými jazyky. Důvodem by mohla být větší konceptuální vzdálenost Common Law od českého práva. Dále se ukázala statisticky významná souvislost mezi používáním vysvětlivek a vnímanou rizikovostí právního překladu – ta svědčí o tom, že vysvětlivky jsou chápány jako prostředek pro snížení rizika.

Závěr

Představená anketa se pomocí deseti otázek pokusila uchopit téma rizika v právním překladu z několika různých úhlů. Ponechám na každém čtenáři, aby si ze zjištěných údajů udělal celkový obrázek o tom, jak komunita právních překladatelů vnímá riziko spojené s překladem a jak toto riziko při své práci reguluje. Anketa mimo jiné potvrdila možná až překvapivě liberální postoj k nerodilému překladu, jehož rizikovost je oproti překladu do mateřského jazyka nevyhnutelně vyšší.

Kritickým momentem v praxi soudních překladatelů je bezesporu také jejich izolovanost, tedy nízká zpětná vazba a omezené možnosti týmové práce.

Na závěr si položíme otázku, jak by se mohlo vnímání a řízení rizik v právním překladu vyvíjet v budoucnosti. Lze doufat, že nedávné změny v legislativě zpřehlední profesní scénu a posílí dialog uvnitř komunity soudních překladatelů i směrem k orgánům veřejné moci. To by mohlo mít příznivý vliv na celkovou úroveň profesionality, včetně odpovědného zacházení s rizikem. Bezpochyby se bude zvyšovat dostupnost webových zdrojů (zřejmě na úkor tištěných slovníků), která však bude klást větší nároky na rozhodování.

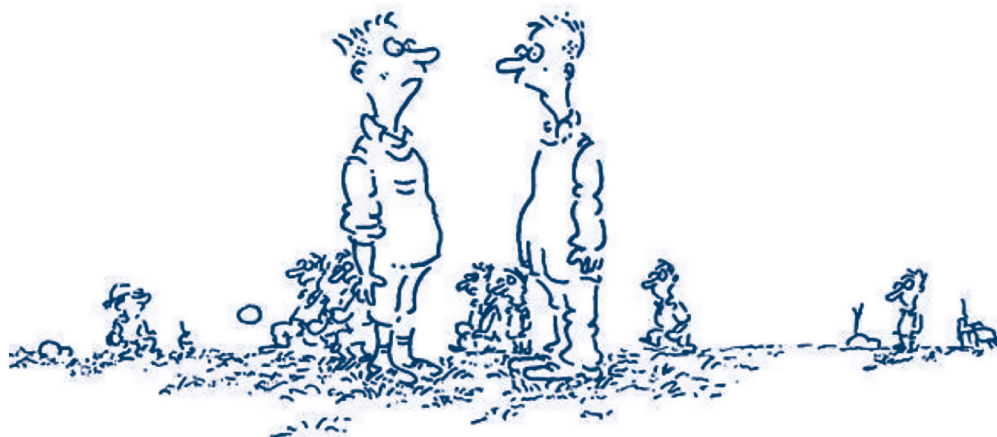
Strojový překlad, již dnes používaný například pro překlad právních textů EU, bude dalším zdrojem rizik, se kterým se teprve musíme naučit pracovat. Překlad do cizího jazyka, jakkoli riskantní, z naší profesní scény nezmizí, jeho kvalitě by však měla být věnována zvláštní pozornost.

Literatura

- Byrne, J.** (2007). Caveat translator: Understanding the legal consequences of errors in professional translation. *Journal of Specialised Translation* 7, pp. 2–24.
- Duběda, T.** (2018). La traduction vers une langue étrangère : compétences, attitudes, contexte social. *Meta* 63(2), pp. 492–509.
- Duběda, T.** (2020). Soudní překladatelé a terminologické nástrahy. Průzkum k překladu právních termínů z češtiny do francouzštiny (1. část). *Soudní tlumočník* 2/2020, pp. 25–28.
- Duběda, T.** (2021). Soudní překladatelé a terminologické nástrahy. Průzkum k překladu právních termínů z češtiny do francouzštiny (2. část). *Soudní tlumočník* 1/2021, pp. 30–32.
- IAPTI** (2015). Translation into a non-native language. https://www.iapti.org/files/surveys/2/IAPTI_non-native_report.pdf
- Martin, T.** (2007). Managing Risks and Resources: A Down-to-earth View of Revision. *The Journal of Specialised Translation* 8, pp. 57–63.
- Newmark, P.** (1988). *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall.
- Rocha, J. – Oliveira, S. – Capinha, C.** (eds) (2020). *Risk Management and Assessment*. London: IntechOpen.

Jak to viděl Vladimír Renčín

S laskavým svolením autora

RODICE MI NEROZUMĚJÍ. POCHÁZEJÍ OBA Z MINULÉHO STOLETÍ.

Překladatelský úkon v elektronické podobě

Seminář Od teorie k praxi – certifikační balíček KST ČR

Víte, že překladatelský úkon můžete provádět také v elektronické podobě? Účastnili jste se již semináře Elektronické podpisy, datové schránky a překladatelský úkon v elektronické podobě pořádaného Komorou soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky? Obdrželi jste již od zadavatele, ať již z řad orgánů veřejné moci či z řad soukromých klientů, poptávku po překladatelské úkonu v elektronické podobě?

Petra Kameníková

Podle ustanovení § 27 odst. 2 zákona 354/2019 Sb., o soudních tlumočnických a soudních překladatelích, lze překladatelský úkon provádět také v elektronické podobě za dodržení zákonných podmínek, a to: musí být dán předchozí **souhlas zadavatele**, každé jeho vyhotovení musí být podepsáno **kvalifikovaným elektronickým podpisem**, musí být připojen **certifikát pro elektronický podpis**, na kterém je elektronický podpis založen a který obsahuje jméno překladatele a označení „**překladatel**“, a musí být opatřen **kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem**. Certifikát, na kterém je založeno elektronické časové razítko, musí mít **platnost nejméně 5 let** ode dne provedení překladatelské úkonu.

Vyhláška č. 506/2020 Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, potom provedení překladatelského úkonu v elektronické podobě dále specifikuje ustanovením § 27 odst. 2 a odst. 3, které nařizuje, že pokud se překladatelský úkon nebo písemný tlumočnický úkon provádí v elektronické podobě, zpracuje se **ve formátu PDF/A**, přičemž pokud není možné zpracovat překladatelský nebo písemný tlumočnický úkon v elektronické podobě v jednom souboru, zpracuje se ve formátu PDF/A alespoň překlad nebo přetlumočený text a poslední strana úkonu se zachytí na stejném **trvalém nosiči dat**.

Jak si vše výše uvedené zřídit a jak celkově překladatelský úkon v elektronické podobě zpracovat, aby výsledný elektronický dokument byl ověřeným překladem v souladu se zákonnými požadavky? Co je to kvalifikovaný elektronický podpis, formát PDF/A, kvalifikované elektronické časové razítko a trvalý

nosič dat? **S tím vším vám pomůžeme v rámci našeho semináře „od teorie k praxi“.**

Na rozdíl od minulých seminářů s touto tematikou vám nově budeme poskytovat možnost si vše potřebné zřídit přímo na místě konání našeho semináře.

Připravili jsme pro vás ve spolupráci se společností Elektronický podpis s. r. o. exkluzivní službu „**Certifikační balíček KST ČR**“¹, díky které, zúčastníte-li se našich seminářů s touto tematikou, získáte kvalifikovaný elektronický podpis za pomoci profesionálního konzultanta externí registrační autority České pošty PostSignum za zvýhodněnou cenu.

Služba zahrnuje kompletní smluvní dokumentaci, vydání certifikátu do tokenu, jednoletý kvalifikovaný certifikát PostSignum, USB token SafeNet eToken 5110CC (940), balíček 100ks kvalifikovaných časových razítek, zaškolení v rámci semináře a případnou pomoc s dotazy.

Budete tedy ze semináře odcházet připraveni překladatelské úkony v elektronické podobě provádět a bez váhání je nabízet vašim zákazníkům.

Sledujte webové stránky KST ČR a přihlaste se na naše semináře. Rádi se s vámi podělíme o zkušenosti s prováděním překladatelského úkonu v elektronické podobě.

¹ **Memorandum o spolupráci a vzájemné podpoře** mezi KST ČR a Elektronický podpis s. r. o. ze dne 2. dubna 2024 ve členské sekci na webu KST ČR: <https://static.kstcr.cz/data/uploaded/k0gtklvxePd2htkjmuiegnhls2yt/memorandum-obecne-el-podpis-signed.pdf>

Soudní tlumočník (nejen v soudní síni)

Přínos účasti KST ČR na 14. konferenci evropské asociace EULITA v Aténách 2024

KST ČR je jedním ze zakládajících členů Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů (EULITA), která byla založena v belgických Antverpách dne 26. listopadu 2009 s cílem hájit základní principy lidských práv a svobod a zajistit každému občanu Evropské unie právo na spravedlivý proces v trestním řízení

Petra Kameníková

Dalšími cíli EULITY je vzájemná spolupráce mezi členskými státy při vytváření národních registrů nezávislých kvalifikovaných právních a soudních tlumočnicků a překladatelů, podpora profesionalizace této specifické oblasti tlumočení a překladu, tvorba ISO norem v oblasti právního a soudního překladu a aktuálně v oblasti soudního tlumočení. KST ČR se aktivně zapojuje také do činnosti výkonného výboru EULITA, v letech 2013-2019 byla tajemnicí EULITA členka KST ČR Catherina Van den Brinková Štifterová, od r. 2023 je tajemnicí EULITA členka KST ČR Petra Kameníková.

Jak přispěla KST ČR k naplňování cílů asociace EULITA v rámci letošní konference pořádané ve dnech 19.–20. dubna 2024?

Hlavní téma letošní konference „**Training the Modern Legal Interpreter and Translator**“ bychom mohli volně, avšak výstižně, vyjádřit slovy „Profesionální příprava a vzdělávání právního a soudního tlumočnicka a překladatele v kontextu moderní doby“. Především v dnešní době rychlého pokroku, vzniku stále nových technologií a prudkého rozvoje digitalizace ve všech směrech lidského života je velmi důležité klást si otázku, jakým směrem by se měla do budoucna ubírat profesní příprava a vzdělávání právního a soudního tlumočnicka či překladatele. To, co stačilo dříve, nyní již nestačí. Kdo zaspí, riskuje, že až se probudí, nebude schopen se do rozjetého procesu znovu zapojit, anebo ano, ale s menšími či většími obtížemi.

Charakter naší profese se významně mění, v současné době jsou vyvíjeny moderní technologie, které primárně mají sloužit ke zvyšování kvality lidské práce. Naneštěstí mnohdy také kvantitu. Překladatel se v mnoha oblastech pomalu stává jakýmsi „spolutvůrcem“ překladu. **V oblasti soudního a právního překladu odpovědnost za kvalitu překladu však zůstává stále na překladateli samotném, stroj ani jiný**

překladatelský nástroj či software nemohou tuto odpovědnost nést. Osoba překladatele – tedy člověka – i v současné době je tím nejdůležitějším článkem v oblasti právního a soudního překladu, avšak jsou na něj kladeny stále náročnější požadavky nejen v jazykové kompetenci, ale, a to zejména, v kompetenci počítačové a digitální. Schopnost ovládat počítač již zdaleka v této profesi nestačí. Současný právní/soudní překladatel musí být počítačově gramotný profesionál orientující se ve světě moderních digitálních technologií. Je evidentní, že potřeba adekvátního vzdělávání na vysoké úrovni je více než žádoucí. Jsou však dnešní vysoké školy, které v dnešní době ani neposkytují lingvistické obory primárně zaměřené na oblast soudního tlumočení či překladatelství, připraveny na zajištění dostatečně kvalifikovaných profesionálních soudních (či právních) tlumočnicků a překladatelů? **Zdá se, že v této oblasti jsme my všichni poněkud zaspali.**

V České republice poskytuje vzdělávací kurzy a semináře úzce zaměřené na soudní překlady a tlumočnictví například Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Programy celoživotního vzdělávání z oblasti soudního a právního překladatelství a tlumočnictví nabízejí sice také některé vysoké školy (z nichž jmenujme například Karlovu univerzitu a Masarykovu univerzitu), avšak samostatný úzce specifikovaný obor pro potřeby soudního překladu a tlumočení tyto vysoké školy nenabízejí. V rámci evropské asociace EULITA máme možnost monitorovat stav přípravy a vzdělávání naší profese ve členských státech EU. Naneštěstí je možné konstatovat, že podobná situace jako v České republice je i v naprosté většině států Evropské unie.

Soudní **tlumočník** a soudní **překladatel** jsou dvě na-prosto **odlišné profese**, každá z nich má svá specifika, každá z nich má své potřeby. Samotný výkon každé z těchto dvou profesí je také odlišný, každá z těchto

profesí vyžaduje jiný typ osobnosti, jiný typ práce, jiný typ znalostí a dovedností. Není možné předpokládat, že dobrý soudní překladatel bude také stejně dobrý soudní tlumočník. Ano, je jistě mnoho těch, kteří jsou výborní v obou typech této profese, a je také mnoho těch, kteří se drží pouze a rádi jen jedné z nich. Není proto jednoduché vytvořit jednotný standard vzdělávacího kurikula pro výkon obou profesí současně.

Vzhledem ke skutečnosti, že **neexistuje systém vzdělávání a profesní přípravy v institucích primárně určených k poskytování vzdělávání, totiž na vysokých školách a univerzitách**, je příhodné, že se celoživotnímu vzdělávání věnují profesní organizace sdružující soudní překladatele a soudní tlumočníky. V České republice je takovou organizací naše Komora soudních tlumočníků a soudních překladatelů České republiky, která se mimo jiné intenzivně věnuje, a to již od svého vzniku v roce 1996, přípravě a celoživotnímu vzdělávání soudních tlumočníků a o soudních překladatelů. Díky tomu se jí také podařilo specifikovat potřeby a pracovní podmínky například pro profesi soudního tlumočníka.

EULITA si nutnost vzdělávání profesionálních soudních a právních tlumočníků a překladatelů velmi dobře uvědomuje, i proto si 14. konference téma vzdělávání a profesní přípravy zvolila ústředním tématem. Jedním z cílů asociace EULITA je zabezpečit ve všech členských státech EU adekvátní pracovní podmínky soudním tlumočníkům, zejména těm, kteří pracují pro justiční orgány a instituce, speciálně pak pro soudy. Zabezpečení vhodných pracovních podmínek, pochopení potřeb soudního tlumočníka ze strany soudců a ostatních justičních profesí jsou základními stavebními kameny spravedlivého a přesného tlumočení.

Jak pracovat se soudním tlumočníkem?

Tato otázka je zásadní otázkou pro vzájemné pochopení všech účastníků trestního řízení, je-li jedním z těchto účastníků cizinec a vznikne tak potřeba využít služeb soudního tlumočníka. EULITA provádí neustálý výzkum pracovních podmínek soudních tlumočníků v členských státech, shromažďuje příklady dobré praxe, aby je mohla zprostředkovávat ostatním.

Fernando González, místopředseda evropské asociace EULITA a tajemník španělské APTIJ, na letošní valné hromadě EULITA přednesl prezentaci na téma **„Dobrá praxe v soudním tlumočení“** s podtitulem *„Doporučení pro soudce, jak pracovat se soudními tlumočníky. Jak mohou profesionálně šířit tuto dobrou praxi?“*¹

EULITA podporuje tvorbu příruček pro soudce zaměřených na praktické rady, jak vytvářet podmínky pro zajištění vysoké kvality a terminologické přesnosti soudního tlumočení. Organizace APTIJ² pořádala dne 10. listopadu 2023 ve spolupráci s EULITA kulatý stůl na toto téma se zaměřením na situaci v Austrálii, Švédsku, Polsku a Španělsku. V Austrálii se podařilo vytvořit doporučené *Národní normy pro spolupráci se soudními tlumočníky* (1. edice již v roce 2017, 2. edice od roku 2022), ve Švédsku Národní správa soudů (*Domstolsverket*) sestavila příručku *Pokyny pro úspěšnou spolupráci se soudními tlumočníky*³, v Polsku připravili dokument zvaný *Všeobecné zásady spolupráce s překladateli a tlumočníky*, ve Španělsku organizace APTIJ vydala *Příručku dobré praxe v oblasti tlumočení pro soudy a policii*.⁴

V rámci prezentace místopředsedy asociace EULITA v Aténách byla zmíněna také příručka KST ČR **Tlumočník v soudní síni a jak s ním úspěšně spolupracovat**.⁵ Několik výtisků naší příručky jsme přivezli s sebou na konferenci a účastníci měli díky tomu možnost se s ní blíže seznámit, a to v nové grafické úpravě v souladu s novou vizuální identitou KST ČR. Příručka vzbudila mezi účastníky velmi příznivý ohlas a mnoho kolegů přivítalo možnost odvézt si domů tištěnou verzi.

Setkání s evropskými kolegy bylo také jedinečnou možností pro prezentaci bulletinu KST ČR *Soudní tlumočník*, jehož aktuální grafické ztvárnění bylo velmi dobrou reprezentací naší organizace. Také bulletin *Soudní tlumočník* se účastnil konference společně s námi a řada kolegů z EU si vyžádala jeho výtisk pro inspiraci.

Komora soudních tlumočníků a soudních překladatelů ČR měla také možnost seznámit ostatní členy EULITA s aktuální situací v České republice týkající se snahy Ministerstva vnitra ČR implementovat do nového Zákona o vstupu a pobytu cizinců (tzv. cizineckého zákona) ustanovení umožňující použít namísto

1 Název prezentace Fernanda Gonzáleze v originále: *„Best practices in court interpreting. Recommendations for judges on how to work with court interpreters. How can professionals spread the word?“*

2 APTIJ – Asociación Profesional de Traductores e Intérpetes Judiciales y Jurados, <https://www.aptij.es>

3 Guidelines for the use of interpreters in courts of law anglický překlad dostupný zde: <https://www.rattstolkarna.se/files/Tolkpolicy/guidelinesfortheuseofinterpretersincourtsoflaw.pdf>

4 Guía de buenas prácticas sobre interpretación judicial y policial, APTIJ, ke stažení zde: <https://www.aptij.es/recursos/guia-de-buenas-practicas/>

5 Tlumočník v soudní síni – elektronická verze v původní grafické úpravě ke stažení zde: <https://www.kstcr.cz/cz/profesni-informace>

tlumočníka zapsaného v seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů technické zařízení. Jeho schopnosti automatického tlumočení mluveného cizího jazyka do českého jazyka a zpět do cizího jazyka v reálném čase bude, a to přesností a rychlostí srovnatelnou s tlumočnickým úkonem provedeným tlumočnickem zapsaným v seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, podle tohoto návrhu ověřovat samotné Ministerstvo vnitra ČR a stanoví vyhláškou cizí jazyky, které lze prostřednictvím takového technického zařízení tlumočit – viz návrh cizineckého zákona ze dne 29. 4. 2024, ustanovení § 477.⁶

Prezentaci s názvem: „*Response of the Czech Interpreters and Translators to the legislative proposal of the Czech Minister of the Interior to use certified technical devices for interpreting*“ připravila a přednesla Petra Kameníková, členka představenstva KST ČR a tajemnice EULITA.

V rámci prezentace zazněly všechny kroky, které byly v ČR podniknuty jednak společně s ostatními

překladatelskými a tlumočnickými organizacemi, ale také ty, které KST ČR učinila ve spolupráci s evropskou asociací EULITA. Bližší podrobnosti o této podpoře i o vystoupení Martina Mikuláše, předsedy KST ČR, na valné hromadě EULITA budou uvedeny v samostatném příspěvku v příštím čísle bulletinu ST.

Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky reprezentovala na konferenci a valné hromadě EULITA nejen své členy, ale všechny soudní tlumočnický a soudní překladatele ČR zapsané v Seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR (SeznaT), neboť jedním z cílů KST ČR je obhajovat profesní a pracovní právní zájmy všech soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Čím větší profesní komunitu vytvoříme, tím větší šance na prosazení svých zájmů budeme mít.

Pojďme tvořit naši profesi společně. Rádi mezi sebou přivítáme nové členy.⁷

Seminář k rozvoji informačního systému datových schránek

Povinnost mít aktivní datovou schránku platí již od 1. 1. 2023, a to pro právnické osoby (včetně společností zapsaných v obchodním rejstříku, nadačním rejstříku, spolkovém rejstříku, rejstříku ústavů, společenství vlastníků jednotek a obecně prospěšných společností), OSVČ (tedy živnostníky), sdružení, spolky, družstva a nadace. Zástupce KST ČR se na pozvání DIA – Digitální a informační agentury⁸ – zúčastnil semináře k rozšiřování možností přenosů velkoobjemových datových zpráv datových schránek

Jiří Kohutka

Systém ISDS – Informační systém datových schránek – byl coby jeden z důležitých faktorů **digitalizace státní správy** v ČR zaveden již v roce 2009 (1. 11. 2009). ISDS od jeho zavedení neprovázejí

žádné technické problémy, přesto však ohledně jeho využívání širší veřejností přetrvává celá řada mýtů a omylů. Systém však před svým zavedením prošel

6 § 477 návrhu tzv. cizineckého zákona, materiál ke stažení a odkaz zde: https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCR9BXQ-CP/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2TGxr2dSr41MxKQnJzPljdPZty0bNF767g_vTUNOMP_3Y6-eAtVI9Nz14_aem_AXqYh0eUeZ-syRLE3TmMDDfv8e325FeZQ3gMRIIOoLdFLW8da4HveiWfL2QdJKBuojYRekVn3EBZ2dzfjBKG6I9a

7 Jak se stát členem KST ČR? – informace o členství a přihláška zde: <https://www.kstcr.cz/cz/proc-byt-clenem-kst-cr-clensky-prispevek>

8 DIA - Digitální a informační agentura (DIA) je český ústřední správní úřad pro elektronickou identifikaci a pro informační systémy veřejné správy. Vznikla v roce 2023 vydělením z MV jako jednotné expertní centrum digitalizace. Jako ústřední orgán státní správy disponuje zákonnými kompetencemi pro řízení a plánování digitalizace státní správy. Plnou působnost převzala DIA od 1. dubna 2023 (<https://www.dia.gov.cz>)

bezpečnostním auditem prestižní americké konzultační firmy, jejíž doporučení byla realizována.

V návaznosti na **představení konceptu dalšího navyšování velikosti datových zpráv** (tzv. VeDZ, velkoobjemových datových zpráv) a dalších témat týkajících se rozvoje ISDS se 27. května 2024 konala veřejná konzultace, kde byly diskutovány možné návrhy, řešení, připomínky a další náměty týkající se **datových schránek** (problematika stanovení přípustných formátů datové zprávy, slučování profesionálních datových schránek... ad.)

Datová schránka je **oficiální elektronické úložiště** vytvořené za účelem bezplatného doručování dokumentů mezi orgány veřejné moci (ministerstva, soudy, správní úřady) na straně jedné a fyzickými a právníky osobami na straně druhé. **Datovou schránku zřizuje stát a je to elektronická schránka s maximální mírou ochrany. Její využívání je ve většině případů rovno osobní návštěvě úřadu.**

Datové schránky by měly sloužit pro veškerou komunikaci, u které není okolnostmi znemožněno jejich využití, například v případě, že je třeba doručit fyzický předmět. Od roku 2010 slouží datové schránky i pro komunikaci fyzických a právnických osob mezi sebou.

Povinnost aktivovat si datovou schránku platí pro výše uvedenou skupinu subjektů v ČR již od 1. 1. 2023. Od roku 2023 přibýlo co do počtu přes 2 miliony datových schránek. Pořád jich ale více než 400 tisíc povinných zbývá. Datovou schránku si také může zařídit každý občan ČR nad 18 let.

DS je email?

DS – datová schránka, rozhodně nefunguje jako běžný email, přestože čistě technická podstata je obdobná. Systém automaticky přiděluje k naší odeslané, resp. doručené zprávě tzv. podací razítko, jež je v podstatě **kvalifikované časové razítko**, což je informace o čase odeslání, a následně ji doručuje do schránky adresáta. Systém nám oznámí, že zálku doručil. A je to právě **kvalifikované časové razítko**, co rozlišuje zprávu či dokument zasílaný oficiální datovou schránkou od běžné emailové komunikace – jde o **právně doložitelný akt**.

Institut doručené zásilky – doručení fiktiv

Pro datovou schránku fungují stejná pravidla jako pro původní komunikaci pomocí doporučených dopisů. I dnes jednáte s úřadem jako celkem, ne s jednotlivými úředníky. Každý úřad má pouze jednu společnou datovou schránku pro všechny projednávané záležitosti.

Funkce datové schránky zrychlují veškerá řízení, během kterých jsou využity. K tomu slouží především tzv. **institut doručené zásilky**. Kvůli této funkci je **každá zásilka desátým dnem ode dne, kdy dorazila do datové schránky, považována za doručenou** (tzv. „doručení fiktiv“⁹), **a to i když jste svou schránku vůbec neotevřeli!** Adresát se podle toho musí zařídit. Platí též rovnost mezi papírovou a elektronickou verzí zasílaných dokumentů. Datová schránka sice umožňuje volbu zakázání doručení fiktiv, avšak tato možnost je k dispozici pouze pro orgány veřejné moci.

Komunikace datové schránky probíhá elektronicky, a je tedy levná, rychlá, účinná a plně zabezpečená. Díky datové schránce můžete komunikovat s úřady elektronicky, zdarma a odkudkoliv a elektronicky je také přijímat. Není třeba zřizovat si k tomuto účelu žádný elektronický podpis. Přes datovou schránku můžete za poplatek určený Českou poštou, s.p. zasílat dokumenty také soukromým subjektům (např. pojišťovně, dodavateli energií, bance apod.) prostřednictvím tzv. poštovní datové zprávy.

Nastavování příjemcem

Pokud jste si někdo v nedávném období coby „ičař“ aktivoval svou datovou elektronickou schránku,

9 Doručení fiktiv – Aby se zabránilo obstrukcím ze strany adresátů, platí, že nepřihlásí-li se do datové schránky její uživatel ani do deseti dnů ode dne, kdy byl dokument do jeho datové schránky dodán, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; jde o náhradní doručení či tzv. doručení fiktiv. Ta se neuplatní pouze v případě, kdy je dle příslušných právních předpisů vyloučeno náhradní doručení. V každém případě, kdy je možné doručení fiktiv, však platí, že takové doručení dokumentu má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou.

možná jste byli poněkud překvapeni tím, že proces aktivace není zdaleka tak jednoduchý, jak nám sdělují propagační videa. Ale nešť! ... datová schránka je konečně a díky vašemu úsilí, konzultacím a návodným videím úspěšně aktivována. Další malé překvapení, že uživatelské prostředí datové schránky působí chudě a zrovna neoplývá nápaditostí, je ve srovnání s právě prožitými nervy při aktivaci nepodstatné (o redesignu není uvažováno).

Za zmínku však určitě stojí podstatný fakt, že tvůrci celou řadu funkcí datové schránky ponechali na samotném uživateli (příjemci), aby si je sám nastavil: ošetření hesla, upozornění ohledně nových došlých či odeslaných zpráv, možnosti a kapacitní velikost příloh, doplnění seznamu státních institucí, aktivace datového trezoru... ad.

Automaticky nastavený základní režim datové schránky poskytuje opravdu jen základní služby. Aby datová schránka opravdu plnila optimální šíři služeb, pro kterou je určena, znamená to další kvalifikované úsilí a čas strávené nastavováním vaší datové schránky.

Přenos velkoobjemových datových zpráv

Od počátku roku 2024 je možnost velikosti přenášených zpráv u datových schránek 100 MB. Na základě potřeb a zkušeností je uvažováno o zvýšení této možnosti pro tzv. velkoobjemové datové zprávy (VeDZ) na velikost 1 GB. A zde se v průběhu semináře vyskytly různé pohledy: poskytovatelé spisových služeb před zvýšením kapacity varovali, naopak zástupci z institucí státní správy i jiných požadovali zavést zvýšení kapacity co nejdříve.

Dlouhodobost ukládaných zpráv

Současná možnost doby uložení doručených zpráv je 90 dnů (pokud si příjemce nenastaví uložení zprávy po přečtení do datového trezoru!). Po stížnostech mnoha uživatelů je uvažováno o prodloužení doby uložení na celých 12 měsíců. Z pléna semináře se vyskytly i připomínky na neomezenou dobu uložení, „na věky“.

Počet příloh

Možnost počtu příloh v jedné datové zprávě je v současné době stanovena na 50, je však uvažováno jeho zvýšení na 100, popřípadě více. Na semináři opět zazněly protichůdné názory na nutnost zvyšování počtu. Na straně jedné se odvolávaly na praxi, kdy 50 příloh je údajně málo, na straně druhé bylo odkazováno na možnost přikládat zazipované přílohy.

Závěr

Rozmanitost nutných a potřebných změn a témat k řešení v oblasti provozování elektronických schránek může doložit jejich další, na semináři zmíněný informativní uvažovaný výčet: rozšíření a zpřesnění tzv. aliasů, optimalizace podtypů (přehlednější číselník ad.), odstranění zmatků a nejasností v potvrzování přijímání a odesílání zpráv, sesouladění počtů IČO s počtem uživatelů, zavedení variability druhů, resp. struktury datových schránek (speciální pro starosty obcí?), opatření proti zahlcování schránek (evokování dalších systémových agend a spamů), zlepšení konfigurovatelnosti schránek, možnosti přijímání i jiných formátů než ZIP, DWG... a mnohé další.

Aktuálně proto v tomto smyslu probíhají ze strany DIA aktivní konzultace s mnoha institucemi a úřady ČR.

V souvislosti s uvažovanými změnami je potřeba zdůraznit, že veškeré změny v procesech elektronických schránek musejí projít řádným legislativním procesem, což znamená určitou časovou náročnost. Proto první změny by byly účinné až v rámci další novely zákona o elektronických úkonech (kterou by se měnil zákon č. 300/2008 Sb., zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů), a to nejdříve od počátku roku 2025, popřípadě později.

Jen z průběhu uvedeného semináře a celé řady mnohdy protichůdných připomínek účastníků však vyplynulo, že digitalizace státní správy v ČR a zavádění procesů v užívání elektronických datových schránek naplňují známé heslo: „Vše je jasné, dokud se to nezačne vysvětlovat.“

Elektronické verze Soudního tlumočníka jsou volně ke stažení na webových stránkách KST ČR www.kstcr.cz/cz/bulletin

Soutěž JTP Slovník roku 2022–2023

*„Kniha musí být sekerou na zamrzlé moře v nás“
(citát Franze Kafky, motto festivalu SVĚT KNIHY PRAHA 2024)*

Petra Kameníková

Dne 2. 2. 2024 zasedala již po 29. porota soutěže Slovník roku, kterou tradičně pořádá Jednota tlumočnicků a překladatelů (JTP).

Odborná porota, složená z těchto zástupců profesních překladatelských a tlumočnických organizací z ČR a SR a dalších odborníků: *Amaline Diabová* (Jednota tlumočnicků a překladatelů, JTP), předsedkyně poroty, *Eva Kalivodová* (Ústav translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, ÚTRL FF UK), *Petra Kameníková* (Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky, KST ČR), *Petr Kautský* (časopis ToP/tlumočení-překlad), *Lukáš Novák* (Obec překladatelů, OP), *Lenka Okrouhlíková* (Česká komora tlumočnicků znakového jazyka), *Ivana Pecháčková* (Svaz českých knihkupců a nakladatelů), *Šárka Valverde* (Asociace konferenčních tlumočnicků, ASKOT), *Olga Vašková* (měsíčník Čtenář) a *Petra Zrníková* (Slovenská společnost překladatelův odborné literatury, SSPOL), hodnotila celkem 55 přihlášených titulů.

Cena za slovník náleží dílu Jany Dolanské Hrachové: **Česko-ukrajinský ilustrovaný slovník 1. a 2.** Nakladatelství Dolanský, 2019. Za zesnulou autorku převzal cenu majitel vydavatelství pan Jindřich Dolanský. Finanční prémii od Asociace konferenčních tlumočnicků ASKOT předal její předseda Daniel Svoboda

V tomto ročníku se stalo poprvé, že stejný počet bodů a **hlavní cenu Slovník roku 2022–2023** získala dvě díla:

OSOBNOSTI EMIGRACE Z ÚZEMÍ RUSKÉ ŘÍŠE V MEZIVÁLEČNÉM ČESKOSLOVENSKU, BIOGRAFICKÝ SLOVNÍK
(Dana Hašková a kol., Academia, Praha 2023)

MOTÝLI A HOUSENKY STŘEDNÍ EVROPY VI. DROBNÍ MOTÝLI II.
(Jan Žumpich, Jan Liška, Zdeněk Laštůvka, Academia, Praha 2022).

Ceny poroty získaly publikace:

1. místo v kategorii Slovníky
ČESKO-UKRAJINSKÝ ILUSTROVANÝ SLOVNÍK 1. a 2. díl
(Jana Dolanská Hrachová, nakladatelství Dolanský, 2019)

1. místo za encyklopedii přírodovědnou,
FENOMÉN VELKÁ KOTLINA 1. FLÓRA – VEGETACE – FAUNA a 2. GEODIVERZITA/BIODIVERZITA, OCHRANA PŘÍRODY
(Leo Bureš, Academia, Praha 2022–2023)

1. místo za encyklopedii historickou a společenskou
200 LET EGYPTOLOGIE – ARECHEOLOGICKÉ VYKOPÁVKY, SLAVNÉ OBJEVY A EGYPTOLOGOVÉ
(Miroslav Verner, Ivana Faryová, Universum, Praha 2022)

Čestná uznání poroty získaly
ATLAS NÁŘEČÍ ČESKÉHO JAZYKA – INSTRUMENTÁL PLURÁLU

ATLAS NÁŘEČÍ ČESKÉHO JAZYKA – DEKLINACE SUBSTANTIV
(kolektiv autorů, Univerzita Palackého v Olomouci, 2022)

SLOVNÍK GENERACE Z PRO RODIČE A UČITELE
(Aneta Košíková, Než zazvoní, s.r.o., Brno 2023)

Ceny byly slavnostně vyhlášeny a předány autorům a nakladatelům v pátek 24. května 2024 na Výstavišti Holešovice v sále Bohumila Hrabala během programu JTP - v rámci 29. ročníku mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu SVĚT KNIHY PRAHA 2024.

Letošní porota na začátku svého zasedání s politováním konstatovala, že vychází čím dál tím méně velkých překladových slovníků. **Z tohoto důvodu se usnesla, že nebude v letošním dvouročníku soutěže udělovat cenu poroty za překladový slovník.**

V kategorii Slovník roku získal 1. místo dvoudílný slovník autorky Jany Dolanské Hrachové **Česko-ukrajinský ilustrovaný slovník 1. a 2.** (nakladatelství Dolanský 2016 a 2019). Slovník je primárně určený uživatelům, jejichž rodným jazykem je ukrajinština a chtějí se zdokonalit v češtině. Porotu slovník zaujal především svojí praktičností a všestrannou využitelností.

Vzhledem k tomu, že mezi soutěžními publikacemi byla řada mimořádně kvalitních publikací, které upoutaly naši pozornost ať již svým zpracováním, obsahem, originálním námětem či významnou společenskou hodnotou, rozhodli jsme se jako porotci udělit dvě čestná uznání poroty těmto titulům: dvoudílný **Atlas nářečí českého jazyka – Instrumentál plurálu a Deklinace substantiv** (kolektiv autorů, Univerzita Palackého v Olomouci, 2022) a dílo autorky Anety Košíkové **Slovník generace Z pro rodiče a učitele** (Než zazvoní, s.r.o., Brno 2023).

Atlas nářečí českého jazyka je výstupem interdisciplinární spolupráce mezi odborníky z dialektologického oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR a odborníků z Katedry geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Atlas obsahuje kromě nářečních map a stručných odborných dialektologických komentářů texty popisující

Druhé čestné uznání získala Aneta Košíková za **Slovník generace Z pro rodiče a učitele. Aneb jak nebýt za boomera**

realie dřívějšího venkovského života, způsoby hospodaření a zvyky.

Slovník generace Z pro rodiče a učitele vzbudil můj zájem nejen z profesních důvodů, ale i z pozice rodiče tří dětí různých generací. Publikace obsahuje značnou řádku zajímavých hesel, jako jsou například: (y)¹, AFAIK², AF³, AKA⁴, ASAP⁵, BF, BG⁶, Trash⁷, hitovat⁸, hodit follow⁹, hroty... a mnoho dalších.

Jedná se o výrazy, které dnešní mladá generace běžně používá v písemné i ústní komunikaci. **Pro nás, soudní tlumočníky a soudní překladatele, může být správné pochopení jejich významu klíčové**

- (y) = všeobecně uznávaný znak pro slovo „YES“ a vyjádření palce nahoru v textu.
- AFAIK = As Far As I Know = Co já vím. / Pokud je mi známo. Používá se v situacích, kdy si pisatel myslí dle svého nejlepšího svědomí a vědomí, že jeho sdílené znalosti/informace jsou správné, ale není si stoprocentně jistý.
- AF = As F*ck – Fráze, která vyjadřuje extrémnost nějaké situace, umocňuje přídavné jméno, v češtině doslovný překlad neexistuje – lze přirovnat k „jako kráva“.
- AKA = Also Known As – Známý jako Alias nějakého umělce (např. influencer Karel Sivák AKA FattyPillow)
- ASAP = As Soon As Possible – Co nejdříve, jak je to možné. Používalo se nejprve v online komunikaci, nyní lze zaslechnout i v hovoru.
- BF/BG = BoyFriend / GirlFriend – Přítel / Přítelkyně
- Trash [treš] = v angličtině i češtině je význam slova odpad. Většinou je jako trash označována hudba, osobnost nebo pořad, který je podle dotyčné osoby nekvalitní, pod jeho úroveň.
- Hitovat [hytovat] = výraz se používá, pokud na dotyčného něco pozitivně působí (např. festival, hudba, ale také alkohol), např. „Tenhle festival fakt hituje.“
- Hodit follow [hodit folou] = ve smyslu začít někoho sledovat na sociální síti, typicky instagramu nebo Twitteru. Čím více má účet followers (sledujících), tím je hodnotnější a úspěšnější.

a významně může ovlivnit smysl ústního či písemného projevu.

Než nahlédnete do poznámek pod čarou, které obsahují výklad zde uvedených hesel, zkuste, zda sami dokážete určit, co vyjadřují. Jistě budete souhlasit, že tato svým formátem malá publikace, avšak velká svou praktičností, se může stát dobrým pomocníkem pro učitele, rodiče i nás soudní překladatele/tlumočníky.

Mezi soutěžními tituly jsem zaznamenala velmi užitečné slovníky z oblasti zdravotnické terminologie, které by jistě ocenili kolegové, kteří se této terminologii věnují ať už jako překladatelé či tlumočníci – například online slovník Ministerstva zdravotnictví ČR *Česko-ukrajinský slovník základní zdravotnické terminologie* či slovník autorek Markéty Blažejové a Heleny Gogelové *Anglicko-český slovník fyzioterapie*.

Účast v porotě soutěže Slovník roku je pro nás vždy radostnou událostí a cennou příležitostí setkat se s kolegy z jednotlivých spřátelených

profesních organizací a sdružení. Společně debatujeme o nových titulech, obdivujeme originální či unikátní díla, hodnotíme každou publikaci nejen z hlediska odbornosti, ale i jejího celkového zpracování a společenského přínosu.

Svět se neustále vyvíjí, díky slovníkům a encyklopediím se lidstvu daří tento vývoj zaznamenat a udržet v paměti pro budoucí generace. Aktualnost hesel usnadňuje uživatelům orientaci v současné době a přispívá k rozvoji všeobecné vzdělanosti národa. Tvorba autorů encyklopedií a slovníků je nekončící práce.

Akce typu Slovník roku má svůj širší význam i v tom, že autory v jejich tvorbě povzbuzuje a čtenáře přivádí k takovým dílům, která si jejich pozornost rozhodně zaslouží.

Přehled všech oceněných publikací naleznete na webu JTP. Přihlašování titulů do příštího dvouročníku již bylo zahájeno.

Vyhlášení 4. ročníku soutěže SOUND

24. května 2024 na veletrhu Svět knihy Praha vyhlásil výsledky 4. ročníku Soutěže o nejlepší diplomovou/bakalářskou práci v oboru translatologie SOUND doc. Tomáš Svoboda, Ph.D., člen výboru JTP a zároveň ředitel Ústavu translatologie FF UK, společně s dalším členem poroty, doc. PhDr. Martinem Djovčošem, PhD. z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Porota, složená z akademiků z různých na překlad a tlumočení orientovaných pracovišť z Česka a Slovenska ocenila zejména inovativnost prací a jejich přínos k poznání hodnot, jež prosazuje JTP.

Ve čtvrtém ročníku soutěže o nejlepší diplomovou/bakalářskou práci v oboru translatologie SOUND zvítězili:

- v kategorii bakalářských prací Maroš Taran, absolvent Univerzity Palackého v Olomouci, s prací nazvanou *Hodnocení kvality titulků. Případová studie se zaměřením na AFO57*.

- v kategorii magisterských prací Veronika Kašáková, absolventka Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s prací *Motivácia a tlmočnický výkon študentov a profesionálov*.

Oceňování nejlepších univerzitních diplomových prací v translatologii je důležité nejen pro studenty a jejich úsilí, ale také pro uznání vedoucích těchto kvalitních prací.

Přejete-li si zveřejnit v Soudním tlumočníku svoji inzerci, napište na kstcr@kstcr.cz

Soudním tlumočníkem – od psacího stroje k experimentům s umělou inteligencí

Dne 24. ledna 2024 byla ve studovně katedry anglického jazyka a literatury Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v Celetné ulici odhalena za přítomnosti děkana fakulty, prof. Michala Nedělký, a proděkana pro vědu a výzkum, doc. Antonína Jančaříka, pamětní deska Anny a Josefa Grmelových. To je zajisté vhodná příležitost připomenout si překladatelskou praxi doc. Josefa Grmely, který působil dlouhá léta jako soudní tlumočník pro jazyk anglický

Nicole Grmelová

Doc. PhDr. Josef Grmela, CSc.

Můj otec, Josef Grmela, získal praxi jako soudní tlumočník již na Slovensku po revoluci v roce 1989, v době svého působení na Filosofické fakultě Univerzity Pavla Josefa Šafárika v Prešově (nyní Prešovská univerzita). Do Prešova se otec dostal na umístěnkou, po absolvování oboru anglistika-germanistika na dnešní Masarykově univerzitě v Brně. Zde v Prešově působil v letech 1970–1993. V letech 1991 a 1992 byl proděkanem fakulty. Po rozdělení federace se doc. Grmela s rodinou přestěhoval do Prahy, kde vyučoval společně s manželkou, mojí maminkou, doc. Annou Grmelovou, v letech 1993–2020, na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Doc. Grmela je autorem nebo spoluautorem řady publikací a učebnic. Jeho odborným zájmem byla především americká literatura.

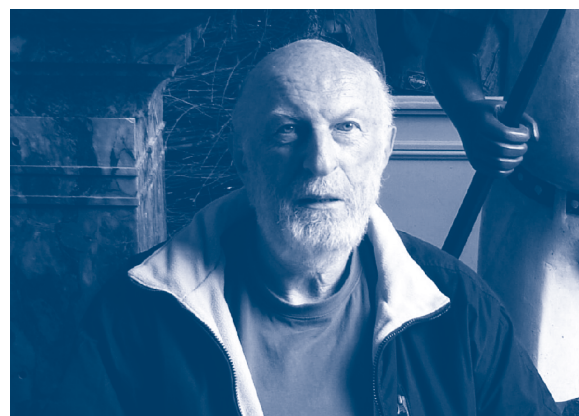
Rigorózní práci s názvem *Obraz velkoměsta v americké literatuře 19. a počátku 20. století* obhájil v roce 1977 na Univerzitě Karlově v Praze. O osm let později dokončil a obhájil na Masarykově univerzitě v Brně

dizertační práci s názvem *Měnící se koncepce a literární techniky v americké literatuře konce 19. a začátku 20. století*. Habilitační práci *Trendy súčasnej americkej literatúry* obhájil v roce 1989 na Univerzitě Komenského v Bratislavě.

Zatímco na Slovensku můj otec využíval k práci soudního tlumočníka výhradně psací stroj a pořízení kopií vyžadovalo využití kopírovacích papírů, v Praze po jmenování soudním tlumočníkem získával první zkušenosti při práci s textovým editorem na počítači. Vzpomínám si, že jednou volal sekretářce do advokátní kanceláře, kde jsem působila jako koncipientka (protože se zrovna nemohl dovolat nikomu ze svých blízkých), aby se zeptal, jak se dává disketa (tehdejší obvyklý přenosný paměťový nosič) do počítače. Sekretářka se nejprve velmi smála, než pochopila, že to nebyl vtip, ale vážně míněný dotaz. Ale pro něj v tu chvíli otázka zásadní důležitosti v době, kdy internet začínal a překlady se předaávaly kromě písemné podoby často také na disketě.

Pamětní deska Anny a Josefa Grmelových ve studovně katedry anglického jazyka a literatury Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Celetné ulici v Praze

doc. Josef Grmela
(*1942 Prostějov – †2020 Praha)

Kromě techniky, se Josef Grmela jako neprávnický také občas střetával s odbornou právní terminologií, obzvláště u zakázek určených pro potřeby soudů (např. znalecké posudky, evropský zatýkácí rozkaz) a státního zastupitelství. Před účinností v současnosti platných právních předpisů neexistovala pro soudní tlumočníky povinnost absolvovat odborná školení právní terminologie, řada soudních tlumočnicků přistupovala ke studiu právní terminologie svépomocí, a to formou individuálního studia anebo konzultací s právníky, kteří byli vybaveni potřebnou odbornou terminologií.

V tomto ohledu měl můj otec výhodu spočívající v možnosti konzultovat odbornou právní terminologii se mnou, během mého studia práv na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a posléze v praxi, kdy jsem působila jako advokátní koncipientka v zahraniční advokátní kanceláři. Nakonec jsem však já sama zjistila, že nejvíce tíhnu k pedagogickému působení na vysoké škole, a tak jsem se dala „ve stopách“ svých rodičů a stala se asistentkou a následně odbornou asistentkou a docentkou na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze.

Z pozice odborníka na právní terminologii jsem měla možnost otci představit práci s databází právních předpisů EU eur-lex.europa.eu, která již v prvotních fázích svého vývoje umožňovala dvoujazyčné zobrazení nařízení a směrnic, včetně příloh, jejichž oficiální jazyková znění byla mimořádně potřebná například pro překlad evropského zatýkácího rozkazu, kde by autonomní překlad pořízený vlastní invencí soudního tlumočníka nebyl žádoucí. Pro soudní tlumočníky je také užitečná databáze rozsudků Soudního dvora Evropské unie, curia.europa.eu, pokud překládají rozsudky českých soudů citující dřívější judikaturu Soudního dvora Evropské unie.

Kromě databází EU doznala značných změn také dostupnost odborných jazykových slovníků. Zatímco na přelomu tisíciletí a v prvních letech 21. století používal otec tištěných slovníků až do jejich úplného zničení (pevný obal se musel často přelepovat, aby držel pohromadě s obsahem tlustých slovníků), postupně začaly být využitelné i elektronické zdroje odborné právní terminologie, jako slovník.cz a Google Translate. Posledně uvedený nástroj byl v oblasti právního překladu již překonán placenou verzí překladáře deepl.com.

S překladači typu Google Translate pracoval doc. Grmela také se studenty na překladatelském semináři na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Poukazoval přitom zejména na nesystematické

Prof. JUDr. Lda. Nicole Grmelová, Ph.D.

je dcerou českého anglisty, amerikanisty a vysokoškolského pedagoga Josefa Grmely. Je absolventkou Právnické fakulty UK v Praze (Mgr., JUDr.) a Právnické fakulty Univerzity v Sevilii (Lda.). Titul Ph.D. získala na Fakultě mezinárodních vztahů VŠE v Praze, kde působí na katedře podnikového a evropského práva od roku 2002. Po úspěšné obhajobě habilitační práce koncem května 2018 byla jmenována docentkou pro obchodní právo na VŠE v Praze. V letech 2004 až 2008 působila jako právník-lingvista v Evropském parlamentu v Bruselu na generálním ředitelství pro předsednictví. V letech 2009 až 2012 externě spolupracovala se Soudním dvorem Evropské unie jako právník-lingvista. V současné době vyučuje předměty v oboru obchodního práva i práva a institucí EU. Ve své domácí i zahraniční publikační činnosti se soustřeďuje na právo Evropské unie a právo mezinárodního obchodu. Hovoří anglicky, španělsky, německy a francouzsky.

používání odborných pojmů, které je třeba vždy pečlivě ověřovat a sjednocovat. Se studenty sdílel své zkušenosti z praxe soudního tlumočníka, poutavě dokázal předávat nashromážděné know-how a motivoval studenty k tomu, aby sami uvažovali o možnosti kariéry soudního tlumočníka.

Díky neformální spolupráci s otcem na konzultacích právní terminologie jsem sama získala značnou odbornou erudici v oblasti právních překladů. Když před rozšířením Evropské unie o 10 nových členských států v květnu 2004 (včetně ČR) vypsal Evropská unie konkurz na právníky-lingvisty, byla pro mne přihláška do výběrového řízení logickou volbou. Konkurz spočíval v překladu právních textů ze tří úředních jazyků EU do českého jazyka bez možnosti použití slovníku či počítače (v roce 2003/2004 probíhal konkurz prezenčně a psalo se ručně). Od té doby prošlo výběrové řízení pro právníky-lingvisty organizované úřadem EPSO (European Personnel Selection Office) značným technologickým vývojem, kdy jsou nově konkurzy (nejen pro právníky-lingvisty, ale také

pro překladatele) pořádány v online prostředí plně s využitím počítačů.

Jsou-li mezi čtenáři časopisu Soudní tlumočník zájemci o práci právníka-lingvisty v institucích EU (Evropský parlament, Rada EU, Evropská komise a Soudní dvůr EU), ráda poskytnu doplňující informace k výběrovému řízení z vlastní zkušenosti z Evropského parlamentu v Bruselu.

Na Vysoké škole ekonomické v Praze pořádáme také přípravný exekutivní kurz na výběrová řízení do institucí EU pro zájemce o kariéru v orgánech a institucích EU, na jehož výuce se podílím. Uvedený přípravný kurz je určen široké veřejnosti a je vyučován v angličtině, převážně online s využitím kombinace studijních materiálů v Moodle a webinářů pořádaných v reálném čase. Věřím, že ani převratný rozvoj umělé inteligence práci soudních tlumočnicků, popř. právníků-lingvistů, nenahradí.

Profesorka Ivana Čeňková obdržela prestižní cenu Prix Danica Seleskovitch

Dne 27. dubna 2024 převzala prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc. z Ústavu translatologie FF UK cenu Prix Danica Seleskovitch. Toto významné ocenění převzala prof. I. Čeňková v Paříži, na přední vysoké škole tlumočnicků a překladatelů ESIT (Ecole supérieure d'interprètes et de traducteurs), členěnou pod univerzitou Sorbonne Nouvelle

Prix Danica Seleskovitch je jediná mezinárodně uznávaná cena v oboru tlumočnictví. Uděluje se za zásluhy v šíření povědomí o tlumočnické profesi, za dlouholetou přípravu budoucích tlumočnicků a výzkumnou práci v oboru translatologie. V případě prof. I. Čeňkové jde o vůbec první udělení této ceny laureátovi ze střední Evropy.

Prof. Čeňková při příležitosti převzetí ceny pronesla v Paříži slavnostní přednášku o sbližování Východu a Západu z pohledu pražské tlumočnice, pedagožky a badatelky.

Prof. PhDr. **Ivana Čeňková**, CSc., vystudovala v letech 1973–1978 francouzštinu a ruštinu na tehdejší Katedře překladatelství a tlumočnictví FF UK (dnes Ústav translatologie FF UK), kde dodnes působí. V roce 1980 získala titul PhDr. a v roce 1986 titul kandidátky věd (CSc.), když obhájila svou kandidátskou disertační práci *Teoretické aspekty procesu překladu a tlumočení (na rusko-českém materiálu)*. V roce 1993 se prof. I. Čeňková habilitovala na první docentku překladatelství a tlumočnictví v České republice a v roce 2008 ji prezident jmenoval profesorkou pro obor translatologie.

Ivana Čeňková (vpravo) převzala cenu z rukou paní Clare Donovan, prezidentky Asociace Danici Seleskovitch

Prix Danica Seleskovitch

Cenu pro obor tlumočnictví uděluje obvykle každé dva roky a na základě doporučení osmičlenné poroty Asociace Danice Seleskovitch (založena 1991). Účel Asociace, je „... pokračovat v práci Danice Seleskovitch udělením Ceny Danice Seleskovitch profesionálnímu konferenčnímu tlumočnickovi nebo překladateli jako uznání za jeho vynikající služby tlumočnické profesi nebo jeho původní výzkum v oblasti translatologie“.

Redakce ST, zpracováno na základě podkladů FF UK

Danica Seleskovitch

(6. prosince 1921 – 17. dubna 2001)

Francouzská konferenční tlumočnice, vysokoškolská pedagožka a translatoložka a akademická spisovatelka o translatologii. Do dějin translatologie vstoupila její *Interpretativní teorie tlumočení (teorie smyslu – théorie du sens)*: Tlumočnick převádí smysl sdělení, a nikoli jednotlivá slova, která slyšel od řečníka. Dochází tedy k deverbalizaci vyslechnuté výchozí informace, ke chtěnému zapomenutí její jazykové formy a k přirozené interpretaci smyslu této informace do cílového jazyka.

D. Seleskovitch dlouhá léta působila na prestižní francouzské tlumočnické škole ESIT, která je součástí Univerzity Paříž III, a byla také její ředitelkou. Její zásluhou byla v roce 1976 – jako první v západní Evropě – otevřena doktorská studia pro obor translatologie.

D. Seleskovitch je autorkou zásadní publikace *L'interprète dans les conférences internationales. Problèmes de langage et de communication* z roku 1968, ve které poprvé systematicky zformulovala základní tezi své budoucí interpretativní teorie tlumočení – teorie smyslu.

Danica Seleskovitch se narodila v Paříži francouzské matce a srbskému otci, filozofovi pocházejícímu z dlouhé řady srbských intelektuálů. Po matčině tragické smrti, když jí byly pouhé čtyři roky, byli Danica a její starší bratr Zoran svěřeni do péče milující babičky z matčiny strany a s otcem se setkali až v roce 1931 v Berlíně, kde se znovu oženil a přednášel zde na univerzitě.

Danica absolvovala celou střední školu v Německu. Druhou světovou válku strávila v Bělehradu.

Danica od raného dětství mluvila několika jazyky: její mateřský jazyk byla francouzština, ale mluvila také plyně německy a také jazykem svého otce, srbochorvatštinou. Angličtinu se naučila již na střední škole a zdokonalila ji později během pobytu na počátku 50. let ve Spojených státech.

V roce 1945 se D. Seleskovitch, aby unikla před komunistickým režimem, který v Jugoslávii nastolil maršál Josip Broz Tito, vrátila do Paříže a získala zde francouzské vládní stipendium.

V roce 1946 se zapsala na Sorbonnu a současně studovala dva bakalářské obory v němčině a angličtině. Přihlásila se do agrégation (ve Francii nekonkurenceschopnější a nejprestižnější zkouška pro státní službu ve francouzském veřejném vzdělávacím systému), ale byla nucena přerušit studium, když její stipendium francouzské vlády skončilo

a její otec, který zůstal v Jugoslávii, ji nebyl schopen finančně podporovat. Tehdy se dozvěděla o kurzu konferenčního tlumočení na HEC (HEC Paris – *École des hautes études commerciales de Paris* je evropská vysoká obchodní škola; je považována za nejlepší obchodní školu ve Francii a Evropě), do kterého se zapsala v letech 1949 a 1950 a na jaře roku 1950 se kvalifikovala jako konferenční tlumočnice.

Právě v tu dobu v Paříži usilovalo ministerstvo zahraničí USA o najímání tlumočnicků do francouzského mateřského jazyka, kteří by doprovázeli francouzské týmy produktivity do Spojených států v rámci Marshallova plánu. Týmy se skládaly z francouzských tlumočnicků a odborníků pro všechny oblasti průmyslu a obchodu a jejich cílem bylo osvojit si klíče k americké produktivitě během misí trvajících až šest týdnů. Na jaře roku 1950 se Danica Seleskovitch do tohoto projektu zapojila a v USA zůstala až do roku 1953.

Brzy po návratu do Francie přijala Danica Seleskovitch místo tlumočnice v Lucembursku, v Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO), které založili Jean Monnet a Paul-Henri Spaak. ESUO velmi potřebovalo francouzské tlumočnický, zejména z němčiny. Zde zůstala až do roku 1955, kdy se definitivně vrátila do Paříže a pokračovala v práci konferenční tlumočnice. V roce 1956 se připojila k nedávno založené Mezinárodní asociaci konferenčních tlumočnicků (AIIC) a v letech 1959 až 1963 byla výkonnou sekretářkou této asociace.

Jako tlumočnice D. Seleskovitch často přemýšlela o tom, jaký smysl dává vlastní proces tlumočení. V 60. letech o tomto tématu začala psát. Její první kniha *L'interprète dans les conférences internationales, problèmes de langage et de communication* vyšla v roce 1968.

Její disertační práce *Langage, langues et mémoire, étude de la prise de notes en interprétation consécutive*, s předmluvou Jeana Monneta, obhájená v roce 1973, byla publikována v roce 1975.

D. Seleskovitch spolu s Marianne Lederer pokračovala dále v rozvoji „teorie smyslu“, která se následně stala známou jako *Interpretativní teorie překladu*. V odklonu od lingvistického přístupu, který dříve charakterizoval překladatelská studia, Danica Seleskovitch předpokládala, že úspěšný písemný a ústní překlad (tlumočení) je založen na porozumění sdělení ve zdrojovém jazyce a na přepracování tohoto sdělení v cílovém jazyce. Zaměřuje se na smysl, a ne pouze na slova originálu, přičemž však bere v úvahu jejich rejstřík a styl. Tato intuice, vycházející z její tlumočnické zkušenosti, se více podobala závěrům psychologických a kognitivních studií jazyka, které v té době teprve začínaly připravovat tuto novou půdu.

Od 80. let 20. století Danica Seleskovitch věnovala většinu svého času výuce a výzkumu v oblasti translatologie na École supérieure d'interprètes et de traducteurs (ESIT), Université Paris III – Sorbonne Nouvelle. V roce 1985 získala čestný doktorát z Heriot-Watt University (UK-Skotsko, Edinburgh).

Danica Seleskovitch zemřela v Cahors (Francie) 17. dubna 2001, v nedožitých 80. letech. Během své kariéry pedagožky a výzkumnice inspirovala mnoho studentů po celém světě. Ti dodnes pokračují v její práci a navazují na její odkaz.

Týden v životě soudní tlumočnice a soudní překladatelky

Jana Klokočková

Ten horký červencový týden začal opravdu zvláště. V sobotu odpoledne mi telefonuje cizinecká policie, že potřebují „... na hodinku tlumočení“ pro zadrženého, který je ve špatném psychickém stavu a je třeba ho identifikovat, jinak pro něj už jede sanitka a bude hospitalizován na jedné nejmenované pražské psychiatrické klinice.

Ačkoliv již dobře znám ty tzv. „... jenom hodinky“, v dobré vůli pomoci jsem kývla a vydala se na místo. K mému velkému překvapení zadržený skutečně byl ve špatném psychickém stavu, ale z důvodu abstinčních příznaků. Když zpočátku ještě trochu komunikoval, na dotaz, kdy se narodil, odpovídal, že to bylo roku 1876. Choval se verbálně velmi agresivně, navíc odmítal komunikovat s tlumočnicí-ženou a vykřikoval, že bude mluvit pouze s jedním z přítomných policistů-mužů.

Na pokusy racionálně mu vysvětlit, že ten muž jeho jazyku prostě nerozumí a jediný způsob, jak s ním komunikovat je mým prostřednictvím, reagoval zadržený zvýšenou agresivitou, která postupně sklouzavala od verbálních útoků až k fyzickým výpadům různými směry. Nezbylo než mu nasadit pouta. V tu chvíli se dostavila sanitka, jejíž posádka ovšem vzápětí prohlásila: „Zdrogované nevozíme...!“ Následovala „odborná“ rada „... no tak ho umístěte do cely“. Přesně to však vzhledem ke stavu zadrženého nepřipadalo té zkušené části přítomných policistů možné.

Sanitka však už kvapem odjížděla, a tak by řešením měl být převoz zadrženého k vyšetření k policejnímu lékaři, který rozhodne, zda jeho zdravotní stav umístění v policejní cele skutečně umožňuje. Z doposud zdánlivě jednoduché záležitosti se stala záležitost komplikovanější... ale to opravdu komplikované mělo teprve přijít!

Letní sobotní odpoledne bylo opravdu horké, jedno z těch, kdy teploty překračují hranice teplot tropických a lidský organismus je špatně snáší. Obrnila jsem se trpělivostí, jsem přece profesionál a horkem se nenechám rozhodit! Naštěstí jsem, věrna dobré praxi a tlumočnickým návykům, měla s sebou plnou láhev minerálky, bez ní by toto tlumočnické nasazení

bylo opravdu život ohrožující! Podobně profesionálně k tomu přistupovali i mladí policisté, kteří byli pověřeni úkolem zadrženého na lékařské vyšetření eskortovat. Pro jistotu jim byla přidělena tzv. mobilní cela, tedy mikrobús vybavený pro přepravu nebezpečných pachatelů, obsahující i zamřížovanou celu. Policisté se ale nechtěli hned uchýlit k těm nejsilnějším opatřením, proto zadrženého jenom zajistili pouty k sedadlu, jeden zůstal v prostoru s ním a mně přidělili místo v kabině vedle kolegy, který řídil.

S narůstajícím horkem a dusnem však agresivita eskortovaného muže narůstala. Kabina řidiče byla zvukem i obrazem propojená se zadním přepravním prostorem, takže jsem takřka proti své vůli mohla sledovat, co se v něm děje. Vedro, dusno, uzavřený prostor a abstinční příznaky probudily v eskortovaném muži lítou šelmu.

Konečně jsme dorazili k policejnímu lékaři. Ten podle očekávání rozhodl o nutnosti hospitalizace zadrženého na psychiatrii. Nastal tedy přesun směrem na známou pražskou psychiatrickou léčebnu. Asi ve dvou třetinách cesty však už mladý policista nedokázal čelit útokům zadrženého, který kolem sebe divoce kopal a plival. Přesto se policista choval velmi profesionálně, a dokonce mu několikrát dával napít, aby v tom horku nezkolaboval.

Avizovaná „hodinka“ tlumočení byla samozřejmě už dávno pryč! Moje role tlumočnicka však ještě nebyla splněna, a tak myšlenky na ukončení této „mise“ byly v tu chvíli předčasné. Museli jsme navíc v půli cesty zastavit, aby policista, který řídil, mohl jít kolegovi na pomoc zpacifikovat běsnícího zadrženého. Ani to však nestačilo, zadržený byl sporý, atleticky stavěný a už zcela bez zábran. Teprve s pomocí další přivolané dvoučlenné policejní hlídky a použití donucovacích chvatů se jej podařilo přemístit do ochranné klece v prostoru vozidla. Pokračovali jsme směrem k psychiatrické léčebně, tam nás ale čekalo další překvapení: naprosto laxní přístup ordinující lékařky. Ani nás nepozvala do ordinace, ale nechala nás v úmorném vedru více než hodinu čekat před pavilónem. Policisté se zoufale snažili udržet zadrženého v klidu a doplňovat mu tekutiny, což bylo ovšem prakticky nemožné. Mezitím do ordinace přišlo pěšky několik

pacientů, kteří se viditelně necítili psychicky dobře, jednu pacientku s ovázanými zápěstími po neúspěšném pokusu ukončit život přivezla sanitka. Pocit rozčarování z celé situace v našem „týmu“ tím spíše narůstal.

Po hodinovém čekání na chodníku se nám od lékaře dostalo sdělení, že zdrogované nehospitalizují, a i kdyby, stejně pro něho nemají místo. A navrhl opět doporučení: „... *no tak ho umístěte do cely*“. Policisté protestovali, argumentovali, vysvětlovali, dokonce až prosili..., leč bezvýsledně. Padlo rozhodnutí jet s téměř nezvladatelným zadrženým zpět k policejnímu lékaři.

Policejní lékař s údivem a rozčilením nemohl uvěřit chování a závěrům své kolegyně psychiatricky, nerespektující jeho doporučení k hospitalizaci. Okamžitě na příslušnou kliniku volal a přesvědčoval ji, že zadrženého je nezbytně nutné u nich na klinice hospitalizovat. Výsledkem delší slovní přestřelky byl příslib hospitalizace. Pro nás to ovšem znamenalo znovu se vydat na cestu na kliniku.

Další přesun samozřejmě neprobíhal o nic klidněji než ten předchozí, a celá situace se stala fyzicky i psychicky čím dál náročnější. Překvapením však nebyl zdaleka konec! Po příjezdu zpět na psychiatrickou kliniku nás sice doktorka přijala v ordinaci, nicméně se sdělením, že zadrženého stejně nehospitalizují! Zadržený dostal jen jakousi uklidňující injekci, a policisté radu (kolikátou už?!), aby hydrataci zadrženého zajistili sami, třeba i proti jeho vůli. Znovu bezmoc. Znovu cesta k policejnímu lékaři. Znovu apelující a vysvětlující telefonáty (abstinenční příznaky nejsou zdrogování)... vše bezvýsledně! Pražská psychiatrická klinika přes doporučení policejního lékaře a přes původní příslib zadrženého hospitalizovat odmítla.

Následují telefonáty do jiných psychiatrických nemocnic v okolí Prahy, v jednu chvíli už jsme málem jeli do Kosmonos – 55 km od Prahy. Mezitím se venku setmělo a přišlo toužebně očekávané ochlazení: místo 38 stupňů ve stínu bylo jen 25 stupňů Celsia!

Nakonec přece jenom přišla spása: ustrnul se nad námi jeden službu konající lékař v ÚVN. Následoval tedy další přesun s neklidným pacientem-zadrženým – zklidňující látka popravdě řečeno příliš nezašla... Do ÚVN jsme dorazili před půlnocí. Příjmové formality trvaly dlouho, pacient stále téměř nespoupracoval, ale byl alespoň uložen na nosítka a konečně dostal infuzi. Na závěr personál nemocnice požádal

policisty, zda by ještě nepomohli s jeho transportem na lůžkové oddělení a překurtováním na lůžko. Pochopitelně rádi pomohli. Tím i moje tlumočnická úloha skončila.

Kolem půl druhé v noci(!) mě mladí policisté přivezli domů. Cestou jsem se dozvěděla, že služba jim končila v 18.00 předchozího dne (sobota) a ráno v 6.00 (neděle) mají znovu nástup do služby (!?!). Po celou dobu tohoto přesčasu se chovali naprosto korektně, profesionálně, nedalo by se jim vyčíst vůbec nic. Byli zkrátka obdivuhodní!

Pro dokreslení: po celou dobu této akce byla ze služební vysílačky slyšet policejní komunikace ohledně potřeb našeho hlavního města. Všechny, ale opravdu všechny požadavky na zásahy se týkaly buď opilých, nebo zdrogovaných jedinců! Tím spíše pro mě byla celá série mnou právě naživo zažívaných incidentů a překvapení nesmírně frustrující. Ptala jsem se sama sebe, o čem všem to vypovídá... a říkala jsem si, že práci soudní tlumočnice za těchto okolností snad už ani nechci dělat. S tímto negativním pocitem jsem pak prožila celou neděli.

V pondělí jsem vyrazila tlumočit nejdříve na matriku k uznání otcovství – milý pár, miminko má přijít na svět za měsíc. A potom k notáři – sepsání závěti příjemných manželů ve věku kolem osmdesáti let, on cizinec, ona Češka, dlouholetí manželé, až dojemný vztah. Vynikající spolupráce s paní notářkou, pocit uspokojení z dobře vykonané práce. Odcházela jsem s úkolem obě závěti ještě přeložit do francouzštiny a do konce týdne klientům předat. Tato dvě poměrně civilizovaná tlumočení mi naštěstí vrátila chuť dál pokračovat v práci soudní tlumočnice.

V úterý (svátek) – tlumočení na policejním prezídiu – maršálové „nám“ přivezli z Irska na základě EZR zadrženého podezřelého z loupežného přepadení ve dvou českých klenotnictvích – organizovaná zločinecká skupina, kromě převzetí na letišti v Ruzyni pak ještě výslech na prezídiu, sdělení obvinění a cesta na specializované pracoviště za účelem odběru pachových stop.

Ve středu – také svátek – jedu do Plzně, kde se u tamějšího soudu koná vazebního zasedání ohledně tohoto obviněného. Cestou tam kolona kvůli dopravní nehodě, vyměřená časová rezerva se tenčí, stres narůstá, volám státní zástupkyni, že budu mít zpoždění, ta ale telefon nezvedá, nakonec se kolona dává do pohybu a zpoždění se vejde do akademické čtvrt hodinky, díky bohu! Ani tak mi to ale není

příjemné, nerada chodím pozdě s pocitem, že na mě tolik lidí čeká... Obžalovaný vzat do vazby, cesta zpět, tentokrát bez kolon, zpříjemněná ještě zastávkou na chaloupce u kolegyně, která pozvala další kolegy přes Facebook, aby si přijeli natrhat třešně. Čirá radost!

Ve čtvrtek pracuji na překladu dvou závětí sepsaných u notářky v pondělí. V pátek překlady dokončuji a nabízím klientům převzetí v mé kanceláři – velmi srdečně mě zvou, abych přijela k nim, chtějí mě přivítat v domě, o kterém mi vyprávěli a který je hlavním předmětem závětí. Obvykle překlady klientům nevozím, ale tentokrát udělám výjimku. Byli opravdu velmi milí a jámal mě soucit, když se mi svěřovali, jak se obávají okamžiku, kdy jeden z nich odejde a druhý tu zůstane sám...

V sobotu je trochu klidněji, a tak se ve svém „volném čase“ vydávám na cestu, předání překladů proběhne ve velmi vřelé atmosféře a vyprávění o bohatém pracovním životě tohoto milého páru na třech

kontinentech se dobře poslouchá. Cestou domů mi volá muž, kterému jsem v pondělí na matrice tlumočila uznání otcovství. Miminko si pospíšilo na svět a oni s partnerkou nestihli vyplnit formulář ohledně jména dítěte. Prosí, zda bych mohla přijet do porodnice pomoci s jeho vyplněním, sestra z neonatologie prý na tom trvá. Gratuluji mu k narození dcerušky a domlouváme se, že nazítří po ránu přijedu.

To už je neděle a po vltavském nábřeží osvětleném ranním sluncem přijíždím do podolského Ústavu pro matku a dítě. Pár mě přijímá v pokoji novopečené maminky, vše sepíšeme a podepíšeme, odměnou je mi možnost pochovat si jednodenní holčičku! Jakýpak bude tvůj osud, drobečku? Tímto nádherným zážitkem se uzavřel můj pracovní týden. Prodchnuta atmosférou místa, kde se rodí nové životy, odjíždím tiše domů naplněna posvátným pocitem...

Tak, a řekněte mi, existuje snad jiné tak krásné, různorodé a užitečné povolání?

Ministr vnitra České republiky Vít Rakušan rád doporučí svým kolegům profesionálního soudního tlumočníka

„Respekt a pivo panu tlumočnickovi!“ zaznělo v komentářích. Pivo jsme mu přinesli a respekt vyjádřili. Za oboje byl rád, ale říkal, že vůbec nejradši by byl za recenzi na Googlu. Tak jsem mu tam jednu hodil. A vy prý můžete taky! Protože Svatoslav Ščyhol zvládnul tlumočení včerejší debaty perfektně. Dokonce přidal i jeden překlad z češtiny do češtiny! (Profil ministra Víta Rakušana na platformě X)

Petra Kameníková

Vít Rakušan, 1. místopředseda vlády, ministr vnitra České republiky a předseda politického hnutí Starostové a nezávislí (STAN), zahájil rok 2024 v duchu hesla „Staráme se o lidi“ pásmem debat s veřejností, které jsou pojmenované „Debaty bez cenzury“.

Debata bez cenzury, která se uskutečnila dne 23. 2. 2024 v prostorách Břevnovského kláštera, byla věnována zejména uprchlíkům z Ukrajiny a na přání pana ministra byla tlumočena z/do ukrajinštiny, byť publikum zvolávalo, že přítomnost tlumočníka není nutná, neboť „My všichni rozumíme česky!“, a skutečně

řada ukrajinských řečníků hovořila česky, a to poměrně dobře.

Debata byla velmi intenzivní, plná emocí a jistě byla velmi náročná zejména pro přítomné účastníky z řad ukrajinských občanů. Trvala nejméně 90 minut, což byl limit pro streamování v reálném čase, a jistě pokračovala i poté, co se vypnuly kamery, které debatu přenášely. Po celou dobu byl kolega tlumočník pan **Svatoslav Ščyhol** maximálně soustředěný, tlumočil přesně, pohotově a bez zaváhání. Jeho výkon Vít Rakušan, který dříve pracoval mimo jiné jako učitel

a také tlumočnický německého jazyka, na svém profilu na platformě X i na Facebooku¹ kolegiálně ohodnotil slovy: „Překládat mé nekonečné věty je úkol pro experta a tím Svatoslav Ščyhol je. Děkuji mu za sebe i za všechny, pro které překládal moji ukrajinskou Debatu bez cenzury. **Je to velký profesionál a rád ho doporučím i kolegům!**“ a komentáře připojené pod příspěvkem typu: pan tlumočnický byl „skvělý“, „skvostný“, „obdivuhodný“ a „musí být za tím roky práce a dřiny“ jeho slova potvrzují.

Požádali jsme našeho kolegu Svatoslava Ščyhola, soudního tlumočnicka a soudního překladatele jazyků ruského a ukrajinského, člena KST ČR², o krátký rozhovor, aby se s námi podělil o svoji zkušenost.

V reportáži o průběhu této debaty s Ukrajinci žijícími v ČR (autor: Ondřej Hudec, www.extra.cz) je uvedeno, že „tlumočnický se občas zaseknul“. Na tuto situaci měl Vít Rakušan reagovat slovy: „Já jsem dřív taky tlumočnický a v těchto situacích jsem si vymýšlel.“³ – o jakou situaci konkrétně šlo?

Ohledně údajného zaseknutí mám zkušenost, že se něco podobného stane přinejmenším jednou při každém delším tlumočení, nevímám to tedy jako něco mimořádného. Nevzpomínám si, že by došlo k nějakému extrémnímu zaseknutí, o hodně závažnějšímu nebo delšímu, než tomu bývá obvykle. Ta nejhorší zaseknutí se mi obvykle přihodí v situaci, kdy jeden z mluvčích něco řekne, já se to chystám přetlumočit, ale druhý mluvčí na přetlumočení nepočká a ihned něco řekne v tom druhém jazyce. V těchto případech se mi v hlavě oba výroky vzájemně vynulují, a pak je nutné zopakovat oba postupně.

Co se týká citované odpovědi pana ministra, vybavuji si, že něco podobného skutečně zaznělo, samozřejmě však nemohu potvrdit ani vyvrátit, v jaké míře byl tento jeho výrok pravdivý. Konkrétní situaci si vzhledem k uplynulému času nedokážu vybavit, mám však pocit, že to bylo spíše v první části debaty. Zcela jistě jsem nic nevymýšlel sám, po dlouholeté praxi soudního tlumočnicka již mám v podvědomí, že se tlumočení musí co nejpřesněji držet originálu.

Parlamentní listy uvedly ve svém příspěvku k této debatě, že na skutečnost, že ministr Rakušan přišel

Tlumočnický Svatoslav Ščyhol a ministr V. Rakušan při debatě „Bez cenzury“

před ukrajinské uprchlíky v ČR s tlumočnickem, publikum reagovalo slovy „My všichni rozumíme česky“⁴ – jak to tedy vypadalo na místě? Byla celá debata tlumočená do ukrajinštiny? Bylo by, podle Vašeho názoru, možné vést debatu bez pomoci tlumočnicka?

Všichni účastníci ze sálu pokládali otázky česky, ať už s přízvukem či nikoliv. Všechny otázky a odpovědi jsem tlumočil do ukrajinštiny. I když přiznávám, že u některých účastníků to bylo docela obtížné, protože říkali dlouhé věty v kuse a nenechali si do toho skočit. Bez pomoci tlumočnicka by to určitě fungovalo, pokud by šlo pouze o lidi, kteří se zapojili aktivně, nemohu však posoudit, v jaké míře češtinu ovládají ti, kdo žádné otázky nepokládali, jakož i online posluchači; pochopil jsem to tak, že se tlumočilo hlavně kvůli nim. Na okraj zmíním, že po oficiální části si k panu ministrovi stoupla do fronty řada lidí, kteří si s ním chtěli promluvit soukromě a mé asistence rovněž využili, někteří z nich mluvili ukrajinsky (popř. rusky jako nevidomá paní z Oděsy) a nechali svou otázku přetlumočit.

Zhlédla jsem celý záznam z debaty⁵ a zcela souhlasím s panem ministrem Rakušanem, že Váš tlumočnický

1 Facebook, profil V. Rakušana, příspěvek z února: <https://www.facebook.com/share/p/RdXNf8nGLSMi3FrD/>

2 Profil Svatoslava Ščyhola na webu KST ČR: [https://www.kstcr.cz/cz/url-members/params/members\[region\]/members\[type\]/both/members\[name\]/Ščyhol/members\[languages\]/](https://www.kstcr.cz/cz/url-members/params/members[region]/members[type]/both/members[name]/Ščyhol/members[languages]/)

3 <https://www.extra.cz/zpravy-reportaz-rakusan-bodoval-na-debate-s-ukrajinci-kolik-jich-pracuje-ptali-se-nespokojenci-9a056>

4 <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/A-kdo-tu-zazil-nenavist-Prekld-do-ukrajinstiny-pak-les-rukou-Trochu-jina-Rakusa-nova-debata-751213>

5 Celou debatu můžete zhlédnout zde: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/A-kdo-tu-zazil-nenavist-Prekld-do-ukrajinstiny-pak-les-rukou-Trochu-jina-Rakusanova-debata-751213>

výkon byl bezvadný. Také musím uznat, že pan ministr hovořil stylem velice ohleduplným pro tlumočníka – dělal správně pauzy, hovořil srozumitelně a volným tempem. Jaký je Váš osobní názor na podmínky tlumočení, které byly v rámci debaty vytvořeny? Který moment byl pro Vás nejobtížnější, nebo které slovní spojení použité panem ministrem či účastníky diskuze byly pro Vás „tlumočnickým oříškem“?

Připomenu jen již zmíněné dlouhé otázky některých lidí, kteří se nenechali zastavit. Konkrétní obtížné výrazy si nepamatuji, asi to nebylo nic zásadního, co bych nedokázal vyjádřit jinak. Přinejmenším s většinou použitých výrazů jsem se musel setkat už v minulosti v nějakém trestním nebo správním řízení. Dodám, že od organizačního týmu STAN jsem po debatě obdržel pozvání na jedno pivo.

Setkal jste se v rámci své tlumočnicko-překladačské praxe s jakýmkoliv tlumočnickým či překladačským technickým zařízením, které by dokázalo zcela nahradit lidského tlumočníka či překladače a podávat srovnatelný výkon v reálném čase co do rychlosti a přesnosti výkonu?

S žádným takovým zařízením jsem se nesetkal, neslyšel jsem o něm a jako laik si ani nedokážu moc představit, že by něco takového mohlo fungovat. I když věřím v technický pokrok a připouštím, že třeba za sto let by se situace mohla změnit.

Děkuji Vám za milý rozhovor. Chtěl byste se závěrem s námi podělit o nějakou další zkušenost z této akce?

Ano, vyjádřím se k věci, na kterou se mě výslovně neptáte, nicméně zmiňuje ji pan Rakušan na svém Twitteru, a obdobně i na Facebooku. Jde o údajné **tlumočení z češtiny do češtiny**: „S organizačním týmem jsme se již před

začátkem debat domluvili, že se budou tlumočit všechny projevy v obou směrech, tzn. ty české do ukrajinštiny a ukrajinské do češtiny. V soudně tlumočnické praxi se mi často stává, že např. v trestním řízení (typicky u výslechu na policii nebo před soudem) cizinec sice vypovídá ve svém mateřském jazyce, **vkládá do toho však české výrazy**, a já jako tlumočník musím celou větu jaksi uhladit a zformulovat v cílovém (českém) jazyce, i právě v této podobě se zaznamená do protokolu.

V případě dotazu jedné slečny jsem měl pocit (asi v neposlední řadě díky přízvuku), že v jejím projevu „v češtině“ ukrajinština převládala, proto jsem ho logicky tlumočil do češtiny. Sama tazatelka to patrně od začátku myslela jako projev „v češtině“.

Práce soudního tlumočníka je velmi náročná, vyžaduje zejména maximální soustředěnost, pohotovost v odpovědích, znalost kontextu a terminologickou správnost. Výsledek by měl být přirozený, plynulý a působit dojmem, že mluvené slovo jakoby skrze tlumočníka prochází z jedné strany ve zdrojovém jazyce a mění se hladce a hbitě tak, aby vystupovalo druhou stranou v cílovém jazyce pro posluchače srozumitelnou a přirozenou formou. Pro posluchače je výsledný efekt takový, jako by tato proměna mluveného slova nečinila soudnímu tlumočnickovi sebevětší potíže a nestála ho energii ani více než malou. O to více si považujeme, když je naše práce oceněna slovy: „... perfektní“.

Zdroj úvodního textu – profil Víta Rakušana na platformě X

Proč soudy přibírají tlumočníky bez oprávnění?

Milan Skála

Během ustanovení k tlumočnickým úkonům před soudy se z profesní zvědavosti zajímám, kdo z mých kolegů tlumočil v přípravném řízení trestním na policii. Zjištění bývá překvapivé: v poslední době přibírá policejní orgán stále častěji tlumočníky, kteří nejsou zapsáni do seznamu soudních tlumočnicků, aniž by primárně kontaktoval tlumočníky s oprávněním.

To je ale ještě ta lepší varianta. Podle mých poznatků ustanovují ad hoc tlumočníky i soudy včetně

krajských, a to i v trestních řízeních se složitou problematikou a vysokou trestní sazbou, kdy znalost příslušné terminologie a přesnost tlumočení má zásadní vliv na výsledek řízení. Opět, aniž by nejdříve kontaktovaly tlumočníky zapsané do seznamu, jak stanoví zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladačích.

§ 26 odst. 1 zmíněného zákona zní: „Orgán veřejné moci může výjimečně ustanovit k provedení

tlumočnického úkonu i jinou osobu, která není zapsána do seznamu tlumočnicků a překladatelů pro daný jazyk, má potřebné odborné znalosti pro to, aby provedla tlumočnický úkon, a vyslovila se svým ustanovením souhlas, pokud pro daný jazyk není zapsán žádný tlumočník, nebo žádný tlumočník zapsaný v seznamu tlumočnicků a překladatelů nemůže tlumočnický úkon provést, nebo by provedení tlumočnického úkonu tlumočnickem zapsaným do seznamu tlumočnicků a překladatelů bylo spojeno s nepřiměřenými náklady nebo obtížemi.“

A z odpovědi Nejvyššího státního zastupitelství ČR ze dne 24. 5. 2023, adresované Komoře soudních tlumočnicků a překladatelů ČR, jasně vyplývá: „Pokud by orgán činný v trestním řízení při ustanovení tlumočnicka ad hoc nerespektoval podmínky stanovené § 26 zákona o tlumočnickách a překladatelích, mohl by takový postup být hodnocen jako vada řízení [§ 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu].“

V praxi by to mělo znamenat, že policejní orgán obvolá tlumočnický zapsaný do seznamu Ministerstva spravedlnosti ČR, a v případě, že nikdo z nich nemůže tlumočnický úkon provést, sepiše o tom úřední záznam, který přiloží ke spisu. Pouze poté může výjimečně přibrat k úkonu i jinou osobu. To se ale často neděje. Zdá se, že některé OČTŘ mají nadstandardní vztahy s ad hoc tlumočníky a rovnou kontaktují je.

Např. ustanovování ad hoc tlumočnicků do některých východoevropských jazyků v Praze a Středočeském kraji orgány činnými v trestním řízení se stalo spíše pravidlem než výjimkou, nehledě na jasné porušení zákona. Tito ad hoc tlumočníci většinou nemají filologické ani právnické vzdělání, neznají právní terminologii ani teorii tlumočení. Jejich jediná kvalifikace bývá východoevropský původ a schopnost domluvit se se svými krajany. Základní požadavky na jmenování soudním tlumočnickem logicky nesplňují.

Oproti tlumočnickům zapsaným do seznamu MSp ČR mají minimální zodpovědnost a v zásadě nepodléhají kontrole ani sankcím. Nemusí totiž zapisovat do evidence úkonů, nemají veřejnou elektronickou tlumočnickou kartu, do níž se zapisují případné přestupky, uložené výtky, odmítnutí úkonu či správné řízení. Adresa jejich sídla není veřejná (pokud nějaká vůbec existuje) a je otázkou, jak je přibírající orgán ztotožnil a prověřil jejich odborné znalosti. V případě provedení nekvalitního úkonu nemají co ztratit. V Praze si takto tlumočením pro OČTŘ přivydělávají někteří studenti a důchodci z bývalého SSSR. Vrcholem nekompetence a absurdity je případ ad hoc tlumočnice

Mgr. Milan Skála

Soudní tlumočník jazyka rumunského, moldavského a ukrajinského. Vystudoval ukrajinistiku a rumunistiku na Filozofické fakultě UK. Tlumočí a překládá pro orgány veřejné moci.

z jednoho středočeského města, jež často tlumočí pro tamní policejní orgán. Když se ale sama stala účastnicí civilního řízení před soudem, požadovala jako cizinka přítomnost tlumočnicka, aby řízení dobře rozuměla.

Je s podivem, že na tuto situaci nereagují dozorující státní zástupci a často ani obhájoba. V zásadě nejde o tlumočení přečinu kdesi na místním oddělení. Ad hoc tlumočníci jsou totiž nezřídka ustanovováni i např. orgánem KŘP hl. m. Prahy, kde tlumočí úkony spojené se závažnou obecnou či hospodářskou kriminalitou včetně sdělení obvinění a výslechu obviněného. Ustanovený ad hoc tlumočník často automaticky tlumočí i během vazebního zasedání i hlavního líčení před soudem. Soudní tlumočník by si totiž musel nastudovat policejní spis a tím by vznikly příslušnému soudu dodatečné náklady.

Za situace, kdy se v Česku tolik dbá na práva obviněných, lze konstatovat, že obvinění cizinci bývají v případě nezákonného ustanovování ad hoc tlumočnicků na jednom ze svých základních práv zkráceni.

Zdroj: Česká justice, 30. 5. 2024

Za tlumočnicí znakového jazyka – Nad'ou Hynkovou Dingovou...

Zemřela výrazná osobnost ve světě neslyšících. Před třemi lety jsme v našem bulletinu (ST 1/2021) o Nadě uvedli článek, dnes už pouze smutnou informaci

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

s hlubokou lítostí jsme přijali nesmírně smutnou zprávu, že nás po dlouhém a statečném boji s těžkou nemocí opustila vynikající tlumočnice českého znakového jazyka, pedagožka **Nad'a Hynková Dingová**, členka ASKOT, členka ČKTZJ, JTP a KST ČR.

Věnujte jí, prosím, spolu s námi vzpomínku.

Mezi neslyšícími nejspíš nenajdete člověka, který by Nad'u Hynkovou Dingovou neznal. Překladatelka do znakového jazyka byla coby tlumočnice známá i z televizních obrazovek. Ona sama nikdy nepřipustila, že v životě je něco nemožné. Ráda se tak pouštěla i do věcí, které pro ostatní byly nejisté, nebo dokonce nedostupné.

Odborná dráha **Nadi Hynkové Dingové** je úctyhodnou kariérou tlumočnice ČZJ. Tuto profesi vykonávala více než 20 let a neexistovala v podstatě žádná oblast, která by jí byla cizí. Měla zkušenosti s různými druhy tlumočení, včetně toho v umělecké oblasti nebo na univerzitní půdě.

„Nedovedu si představit, že bych dělala něco jiného. Vyhovuje mi určité odosobnění, že nemusím být sama za sebe, že jsem „jen“ prostředník.“

Základ její pracovní náplně tvořilo komunitní tlumočení (např. lékař, zaměstnavatel, soud). Jednalo se většinou o situace, kdy neslyšící lidé řešili nějaké problémy, konflikty, nedorozumění.

Nad'a Hynková Dingová, † 49

Poslední léta si Nad'a Hynková Dingová plnila svůj původní sen. Přivedla na svět syna a žila manželský, rodinný život v dřevěném bungalovu ve městě Odolena Voda.

Oblast odborného působení Nadi byla velmi široká: *Odborné a profesní tlumočnické aktivity - lektorská činnost (stálá i externí) - členství v organizacích a jiné odborné aktivity - veřejně zastávané funkce - grantové aktivity - publikační činnost, monografie - autorství*

... doma s manželem a synem

... s početnou rodinou

článků – multimediální aktivity - scénáře k TV pořadům pro neslyšící - účast na mezinárodních konferencích... ad. (podrobněji na *Nadě Hynková Dingová, Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících (cuni.cz)*)

Nadě Hynkové Dingové, která byla ve světě neslyšících velmi důležitou osobností, byla před časem diagnostikována závažná nemoc a koncem roku 2023 se její stav zhoršil natolik, že jí lékaři dávali už jen půl roku života. V České republice už jí navíc nedokázali

pomoci. Jedinou nadějí pro Nadě byla léčba na německé klinice, za více než tři miliony korun. I když však byla uspořádána úspěšná sbírka a Nadě byla na kliniku přijata a začala podstupovat léčebné procedury, svou šanci už nestihla.

Čest její památce

Redakce ST

Nadě Hynková Dingová – střípky vzpomínek

Jana Klokočková

O **tlumočení pro neslyšící** jsem se poprvé dozvěděla právě díky Nadě. Prezentovala někdy na přelomu tisíciletí se svými stejně zapálenými kolegy (zapálenými díky ní) pro kolegy tlumočnický mluvených jazyků na Jeronýmových dnech, jak se pro neslyšící tlumočí hudba. Pro nezasvěcené něco nepředstavitelného, pro zasvěcené díky Nadě nezapomenutelná vzpomínka a pochopení, jak je tlumočení pro neslyšící důležité, a jak je tlumočení hudby pro neslyšící krásné a povznášející, a také jak funguje.

Postupem času jsem Nadě a její skvělou práci poznávala víc a víc, pracovala s námi v představenstvu, spolupracovaly i naše komory – Česká komora tlumočnicků znakového jazyka a Komora soudních tlumočnicků ČR, a to zejména díky Nadině neutuchající energii a entuziasmu.

Dalším střípkem vzpomínek je vystoupení Nadi a jejího týmu na slavnostním večeru u příležitosti mezinárodní konference k 15. výročí vzniku KST ČR. Opět fascinující výkon v tlumočení hudby. Zanedlouho poté její tlumočení představení Čtyři dohody, kde působila s kolegyní Kateřinou Houškovou Červinkovou jako tlumočnice řadu let. Obohacení ducha z krásného představení a také tichá a velká radost z toho, že díky tlumočení je moudrost tohoto díla přístupná i našim neslyšícím spoluobčanům.

Dalším střípkem bylo vydání DVD Tiché Vánoce a jeho křest na jedné z akcí naší Komory, dojetí z uvědomění, že neslyšící dosud koledy vlastně neznali a teď mohou vnímat jejich krásu díky něžným gestům a zářícím pohledům tlumočnic, které jim ji zprostředkovaly a uchovávaly ve formě nahrávky navždy.

Pak mě Nadě požádala, zda bych přednášela pro Českou komoru tlumočnicků znakového jazyka. Den prožitý v pražské škole pro sluchově postižené byl prodchnut směsicí pocitů – od smutku z údělu sluchově postižených dětí, dospívajících a mladých dospělých i jejich rodin, přes dobrý pocit, jak užitečné věci je možné pro ně a s nimi dělat, až po hrdost nad takovými kolegy, jako byla Nadě.

Nadě se vlastně díky nedorozumění (ano, hlásila se ke studiu oboru komunikace neslyšících na brněnské JAMU, protože nevěděla, že je apriori určen neslyšícím, jak sama uvedla v rozhovoru uvedeném v bulletinu ST 1/2021) stala skutečnou ambasadorkou neslyšících ve světě slyšících. Dokázala na všech úrovních komunikovat jejich potřeby, situaci, nutnost umožnit jim, aby byli slyšeni.

Naposledy na semináři pořádaném Justiční akademií ve spolupráci s KST ČR a ČKTZJ, kdy Nadě byla oprávněným středem zájmu přítomných soudců, z nichž někteří si možná až díky ní a jejím slovům uvědomili

Nadě znakově tlumočí hudební vystoupení pro neslyšící

naléhavost potřeby profesionalizace tohoto typu tlumočení.

Ještě je třeba zmínit také Nadin přínos pro tlumočení televizních pořadů pro neslyšící, zejména zpravodajství, ale i jiných pořadů. To, co bylo pro nás samozřejmé – mít každý den přístup k aktuálním informacím – se stalo dostupným i pro neslyšící.

Nada byla zkrátka nejen vynikající tlumočnice, vynikající pedagožka, autorka několika publikací o tlumočení pro neslyšící, ale také skvělá popularizátorka tohoto druhu tlumočení, bojovnice o práva neslyšících na tlumočení a o jejich práva obecně. A k tomu všemu báječná kamarádka, kolegyně, spolupracovnice.

Hrdost nad obrovskou prací pro obor tlumočení pro neslyšící, kterou Nada odvedla, se snoubí s přátelstvím a láskou k ní jako k člověku. A teď s velkou bolestí nad jejím odchodem.

Nado, děkujeme Ti za Tvou práci a možnost spolupracovat s Tebou, být Tvými přáteli...

Budeme udržovat Tvou památku a snažit se naplnovat Tvůj příklad v naší každodenní práci. Odpočívej v pokoji – a jak jsi mi ještě nedávno napsala – těším se, až se uvidíme...

30. 5. 2024

Úspěšné jednání Komory s ÚJOP

V březnu tohoto roku začal **ÚJOP – Ústav jazykové a odborné přípravy** Univerzity Karlovy¹ nabízet pro zájemce o studium soudně ověřené překlady. **K velkému znepokojení KST ČR nedosahovala cena za tyto služby ani tzv. vyhláskové ceny, byť se jednalo o službu poskytovanou na komerční bázi.** Z tohoto důvodu Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR iniciovala jednání s cílem tento neblahý stav napravit.

Předseda představenstva KST ČR, Mgr. Martin Mikuláš, Ph.D. proto tento problém komunikoval s PhDr. Pavlem Pečeným, Ph.D., zástupcem ředitelky ÚJOP pro rozvoj. **Vedení ÚJOP UK situaci napravilo.** Služba je nyní poskytována pouze jako poptávka ze strany zájemců o studium, za kterou následně Ústav jazykové a odborné přípravy platí konkrétnímu soudnímu překladateli či tlumočnickovi fakturovanou komerční cenu.

1 ÚJOP UK je v současné době jediným pracovištěm v České republice, které se systematicky zabývá obecnými i specifickými aspekty v oblasti jazykové a odborné přípravy cizinců ke studiu na českých vysokých školách.

Webové stránky KST ČR poskytují celou řadu možností...

www.kstcr.cz

- informace o zajímavých vzdělávacích akcích – **přihlaste se k odběru newsletteru.**
- možnost účasti na zajímavém semináři – **využijte on-line automatizovaný přihlašovací systém.**
- možnost porady s kolegy – **staňte se členem Komory a přihlaste se do „poradního chatu“.**
- informace o obsahu interních sdělení – **jste-li řádným členem KST ČR, vstupte do sekce pro členy.**
- informace pro Vaše potenciální nové zákazníky – **pravidelně aktualizujte své kontakty ve veřejném seznamu tlumočnicků KST ČR.**
- minulá vydání bulletinu Soudní tlumočnick – **uvedena v barevné verzi na webu Komory.**

V první polovině roku 2024 rozšířili naše řady tito noví členové

Petra Podařilová
jazyk německý

Ing. Alexander Bernshteyn, Ph.D.
jazyk ruský

Mgr. Veronika Pecarová
jazyk anglický

PhDr. Hana Kyrlová
jazyk německý

Mgr. Marcela Žihlová
jazyk anglický, ruský

Mgr. Jan Ciosk, Ph.D.
jazyk německý

Mgr. Martin Kočí
(obnovené členství)
jazyk anglický

Mgr. Zuzana Kočíčková
(obnovené členství)
jazyk anglický

Ing. arch. Antonín Vyhlídal
jazyk rumunský, moldavský

Bc. Jack Lu, MA
jazyk čínský

Mgr. Natálie Traxler
jazyk ukrajinský, ruský

Mgr. Šárka Martínková
jazyk anglický, německý

Ing. Miriam Šlebodová
(obnovené členství)
jazyk německý

Mgr. Hana Havlíčková
jazyk anglický

MUDr. Elsan Nazarov
(obnovené členství)
jazyk ruský, turecký, ázerský (ázerbájdžánský)

Jubilanti, kteří v 1. polovině roku 2024 oslavili významná výročí

Ing. Ivana Avukatu

PhDr. Martina Bártová

Mgr. Kateřina Bodeček Cichá

Mgr. Romana Breznická

Mgr. Elena Caraus

Mgr. Lucie Cekotová

Mgr. Jan Ciosk, Ph.D.

JUDr. Lucie Čapková

Mgr. Petra Dokládálová

Mgr. Tomáš Erbs

RNDr. Kateřina Gágyorová

Mgr. Jitka Grandová

PhDr. Hana Kyrlová

Mgr. Monika Masařová

Ing. Markéta Metelová

Mgr. Iveta Pečínková

PharmDr. Lada Petránková

Ing. Cuong Pham Duy

PhDr. Ilona Podolyan, CSc.

PhDr. Andrej Rády

Mgr. Lucie Rounová

PhDr. Beáta Sedláčková, Ph.D.

Mgr. Alžběta Soperová

Mgr. Andreja Stojković

Mgr. Lenka Stratilová

Miriam Šlebodová

Mgr. Irena Tománková

Mgr. Ing. Dott.ssa Kateřina Verni
Pavelková

Mgr. Zuzana Vöröšová

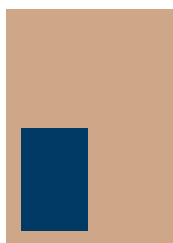

Inzerovat pro vybrané cílové skupiny se vyplatí

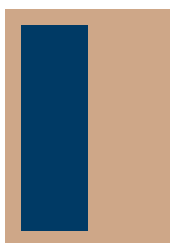
Bulletin Soudní tlumočník je poskytován zdarma všem členům Komory soudních tlumočníků a soudních překladatelů ČR, knihovnám České republiky, soudům, státním zastupitelstvím, Ministerstvu spravedlnosti ČR, Ministerstvu vnitra ČR, Policejnímu ředitelství, Celní správě, Notářské komoře ČR, Jednotě tlumočníků a překladatelů, České komoře tlumočníků znakového jazyka, a dále všem tuzemským i zahraničním zájemcům.

Rozměry inzerce

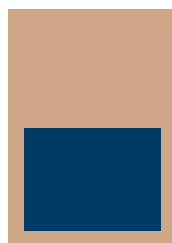
Vnitřní strany černobílé v tištěné verzi

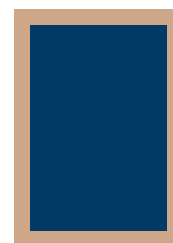
¼ strany
(zrcadlo)
76,25 × 130,5 mm

½ strany svisle
(zrcadlo)
76,25 × 261 mm

½ strany
(zrcadlo)
160 × 130,5 mm

1 strana
(zrcadlo)
160 × 261 mm

vnitřní dvoustrana
360 × 261 mm (zrcadlo)
420 × 297 mm (spad)

1 strana (spad)
210 × 297 + spad 4 mm

obálka CMYK (spad)
2., 3. a 4. strana
210 × 297 + spad 4 mm

Ceny inzerce

Vnitřní strany

¼ strany	2000 Kč
½ strany	3500 Kč
celá strana	6000 Kč

Obálka CMYK

2. strana	12000 Kč
3. strana	12000 Kč
4. strana	25000 Kč

Technické parametry

Minimální tiskové rozlišení: 300 dpi

Podklady pro tisk: tisková uzavřená data
ve formátu pdf

Zájemci o inzerci mohou psát na kstcr@kstcr.cz nebo KST ČR, Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1

JUDr. Karel Šimka
předseda Nejvyššího správního soudu

Brno, 28. února 2024
č. j. S 35/2024 - 6

Vážený pane předsedo,

s potěšením jsem obdržel poslední dvě čísla bulletinu Soudní tlumočník a tištěnou verzi publikace „Tlumočník v soudní síni. Jak s ním úspěšně spolupracovat“. Touto cestou Vám za věnovaný výtisk děkuji. Vzhledem ke kvalitnímu zpracování jsem přesvědčen, že bude přínosem pro kolegy soudce a asistenty.

S úctou

JUDr. Karel Šimka v. r.
předseda Nejvyššího správního soudu

Za správnost vyhotovení:
Iva Tenorová

Vážený pan
Mgr. Martin Mikuláš, PhD.
předseda představenstva KST ČR
Komora soudních tlumočnicků a soudních překladačů
Senovážné náměstí 978/23
110 00 Praha 1

Moravské nám. 6, 657 40 Brno
telefon: 542 532 332, 317
fax: 542 532 367
e-mail: sekretariat@nssoud.cz
ID datové schránky: wwjaa4f

Momenty ze seminářů a akcí v Komoře